

44
DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS
DE
FLUORE
ALBO,

Quam
Auspiciis Divinis,

& indultu
Gratiosissimi Medicorum Ordinis,
PRÆSIDE

Viro Nobilissimo, Excellentissimo atq; Experientissimo
DN. GEORGIO VVOLFFGANGO
VVEDELIO,

Med. D. Theoret. Prof. Publ. Archiatro Saxonico, S. R. I.
Acad. Naturæ-Curiosorum Adjuncto,

DN. Præceptore, Patrono atque Promotore
ætatem devenerando,
PRO LICENTIA

Summos in arte medica honores, insignia
ac Privilegia Doctoralia legitime capeffendi,
publicæ Philiatrorum disquisitioni subjiçit

GEORGIUS ERICUS THILL,

Pos. Hung.

Ad D. Decembr. A. M DC LXXXII.

In Acroaterio Majori,

Horis ante & post meridianis consuetis.

JENÆ, Literis IOH. JAC. BAUHOFERI.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS

FLEUORE

ALBO

Authoris Divinus

DR. GEORGIO WOLFGANGO

M.D. Theses. Facult. Medicae Saxoniae S.R.I.

Dr. Theophrastus Bombardieri Bombardieri

PRO LICENTIA

Summus in medicinae honores insignis

GEORGII WOLFGANGI

PROOEMIUM.

Uterum sexcentarum arumnarum, innumera-
rumq; calamitatum mulieribus autorem esse, ve-
rissime scripsit *Democritus ad Hippocratem*. Si enim
morbos mulierum pensulatius intueamur, quo-
rum ingens sane est numerus, plerosque propter uterum
fieri in faminis animadvertimus, cujus quoque gratia fit,
ut omnem morbum secundum *Helmonium* bis patiatur sa-
mina.

Nam licet & in aliis sese exerant partibus morborum
agmina, uteri tamen communis est calamitas, qua omnibus
consentit. Spiritus enim, qui intus agit, mobilis est & per-
meabilis ubique, quem si lacestat malum, turbas movet in-
ulionem, de quibus participant caetera quoque viscera. Hinc
non immerito impetum facientem *Hippocrates* vocat spiri-
tum, moventem sub tempestate oborta totam microcosmi
machinam magis minusve, pro causarum occasionalium
ratione. Hinc dolores, tremores, convulsiones, suffocatio-
nes, effluxus, & plurima alia exurgunt incommoda, quibus
uterus quoque aliquando ansam dedit. Inde est, quod ute-
rus, tanquam nobilissima corporis feminini pars & utilis-
sima, propagandae speciei a natura destinata, quod plus juvat
corpus, bene constitutus, eò magis adversatur male habens,
tantò enim majus est vitium, quantò nobilior pars, quae pec-
cat, habetur.

Est tamen & uterus quoque, ut reliquae etiam par-
tes, sine sanguine animante & vegetante iners & inu-
tile viscus, cujus quadrà dum vivit, nutritur & augetur,
pro ejus conditione etiam bene maleve habet. Sanguis

A 2

hic

4.

hic motu suo circulari dum volvitur, ad hæc littora quoque alluit, & qui à nutritione superfluus & onerosus corpori, ordinato naturæ tempore secernitur, unde vasa plurimum sanguifera tum lymphatica quoque huc tendunt, quæ ipsa, miro naturæ artificio constituta, suas si secundum naturam perficiant destinationes, & toti, & utero quoque salutariter res cedit; sin secus, morbus adest, qui sanam vim, sive mavis sanitatem labefactat & disperdit.

Neque solum sanguini hoc loco peccanti, sed & sero ceu individuo ejus comiti, sua culpa est. Ab illo ut calor, ita ab hoc humidi potestas resultat, ab utroque autem viventis temperies procedit, si proportio subsit, & intemperies quoque, sin aliter se habeat. Moventur utrique humores in rivulis suis, & vitium capiunt, ni moveantur, perpetuum dixeris mobile, quamdiu vita & sanitas adest.

Est quoque circumscriptus à natura limitibus suis cursus hic sanguinis & lymphæ, ne suos excedat fines, neve evagando naturæ vim inferat. Unde si arteriæ advehendo, venæ & vasa lymphatica revehendo circulum sartum rectum servaverint, machina humana in continuo sanitatis perstat vigore, rupto vero hoc vel exorbitante circulo tum inordinatio, tum læsio pressò pede succedit. Uterus ergò morbis quam plurimis obnoxius, cum de sanguine & lymphæ plurimum participet, utriusque vitia quoque frequenter sustinet.

Potissimum vero *Lymphæ Uterinæ* statum p. n. hac vice spectare animus est, quo suis excidens torulis & porulis glandosi corporis relinquit domicilium, & extra oras muliebres foedo effluit, *albo dicto, profluvio*. Cujus mali causas pervidere, & curam subjicere, minori gratiæ, quam scientiæ & investigationis medicæ ratione habita, pro ingenii modulo, Inaugurali Dissertatione constitui, quod ut feliciter eveniat, summus Archiater adjuvet!

CA.

5.
CAPUT PRIMUM.

Όνοματεροζιαν exhibet.

NE nominis acceptio diversa nos remoretur, præprimis in limine, HOMONYMIAS ratio habenda est. Fluor albus *latiffimè* quidem pro quocunque & ex quacunque corporis parte proficifcente & excreto albo humore accipi potest, ut sunt fluxus naturales, nonnaturales & præternaturales, e gr. muci è naribus, ichoris è fonticulis, lactis, feminis, pituitæ, puris, & chyli effluxiones; illa tamen acceptio vix in scholis medicis usitata est. Late vero, in muliebrium affectuum doctrina, pro mensibus decoloribus & in specie aquosis, albis, serosis vel pituitosis, aliquando sumitur, cum quo affectu sæpe confunditur hic fluor, quæ ipsa, ut impropria significatio, nostri non est scopi. Strictè nempe & propriè hac vice nobis dicitur is fluxus albus, qui à rubro distinctus subjecto, materiâ, tempore & colore, & per proprias exit vias. Hinc Sylvius fluorem muliebrem potius & aptius dici asserit, quàm alba menstrua, *Prax. Med. l. 3. c. 4. §. 1.* quia diversus & peculiaris à menstruis distinctus est fluxus.

Non uno scilicet affectus hic gaudet nomine, sed pluribus eandem tamen rem designantibus, modò distinctione jam datâ eadem lustremus. Hippocrati audit ῥόος λευκός fluor albus passim. Uti enim fluxus talismodi feminis solis competit, quem ῥόον γυναικίον muliebrem in genere appellat, *§. apbor. 56.* ita duplex hic ipse est, αιματώδης sanguinolentus, ordinarius & naturalis, & λευκός albus, quos conjungit *l. 2. de morb. mul. c. 76. t. 6.* Galenus similiter muliebrem profluvium vocat *l. 6. de loc. aff. c. 5. & l. 3. de Sympt. caus. c. 4.* ubi inter uteri rheumata illum subinnuere videtur. Aristoteles vero τὰ λευκά propriè in puellis considerat, quæ loco menstruorum ipsis eveniunt, cum sanguis incoctus & crudus est, *l. 7. hist. anim. c. 2.* Dicitur etiam ῥῆς τῆς ὑσῆρας, Fluxus matricis ab Erotæ vulgè Trotula de pass. mulier. c. 23. Ludov. Mercat. *l. 1. c. 15. de mulier. affect. Job. Heurnio de morb. mulier. c. 4. Fernel. l. 6. patholog. c. 16.* Diurnâ uteri desillatio ab Aetio Tétr. *4. serm. 4. c. 65.* Fluxio uteri Paul. *l. 3. c. 63.* Symptoma uteri Albertus Bottonus vocat *de morb. mulier.*

mulier. c. 57. & quidem in exeunte mutato. Præterea fluor uterinus, fluxus albarum humiditatum, alba uteri purgamenta à felicissimo *Fel. Platero Tract. 3. l. 2. c. 7.* & *L. Septal. animadvers. l. 5. §. 146. p. 259.* Purgatio, menses albi, licet improprie; Aliis Gonorrhœa *notha* appellatur, vel vulgaris, quod occurrit apud *Lang. l. 2. epist. 5.* quibus materia hujus fluxus seminate recrementum videtur, qualis in viris contingit. Quin & uteri catarrhus juxta *Schneiderum* ascitio nomine insigniri potest haud incommodè, tum ob materiæ catarrhœ *ἀναλογίαν* quandam, tum ob fluxum interpolatum, & potissimum lymphæ, ceu materiæ, & vasorum ejus, glandularumq; haud levem culpam. Germanico idiomate exprimitur, *der weisse Fluß / oder Weiber = Fluß.*

Ab excreto itaque humore fluor dicitur, albus vero à materia sanguini contradistincta.

CAPUT II.

Πραγματολογία tractat.

Cum malum hoc & colore & fluore molestum sit, ac insensum fœminino generi, & decori ejus contrarium, in naturam & rationem ejus formalem penitus inquirere opus est. Nempe communi medicorum suffragio inter res p. n. ad Symptomata refertur, eaque excretorum. Cum enim secundum naturam in fœminis seorsim, præter sanguinem menstruum strictè sic dictum, acquisitâ pubertate, per uteri vias & verenda nullus humor emanare debeat, spontè patet, vitiosum esse fluorem album, extraordinarium, intpestivum & p. n. à sanguine alienum, & distinctum, adeoque naturam lædere. In specie verò inter excreta in qualitate, sæpè & quantitate, loco, tempore, & aliis accidentibus peccantia interferi meretur, cujus definitionem ponimus sequentem.

Fluor albus est inordinatus lymphæ in glandulis uterinis stagnantis & ichorescentis p. n. per muliebria effluxus, vel ab archeo uteri irritato, vel glandularum laxitate dependens.

GENUS h. l. cum vix commodius suppetat, effluxus est, modum simul floris exprimens; Fluit enim in affectis materia magis vel minus fluxilis, instar mucî è naribus, vel ichoris è fonticulis. Inordi-

na-

natus dicitur, tum *respectu temporis universalis*, quia in aliis continuo serè fluit & quotidie, pro ratione materiæ acris magis & irritantis, vel gravantis copię, ad extrusionem sollicitantis naturam; in aliis periodicè & statis temporibus seu per intervalla repetit; aliis bis terve in mense citrà ordinem inter duas purgationes profluit, modò nullo ordine, certave periodo. Vid. *Rod. à Castr. de morb. mulier. c. 4.* Tum *particularis*, intuitu menstrui & collatione cum ejus fluxu, qui inde nomen habet, institutâ, quem modo præcedit, modò comitatur, modò sequitur, quod sæpissimè fieri *Rod. à Castr. c. 1.* asserit, confirmante *Exc. DD. Præs. Theorem. p. 79. §. 72. & Plater. observ. libr. III. p. 781.* Vel intermedio accidit tempore, imò in graviore statu ipsorum mensium loco visitur, & suppressis quoque adest mensibus. Hinc distinguitur hic fluxus à nonnullis in legitimum & spurium; illum dicendo, qui continuo & promiscuè citrà statam temporis periodum indifferenter affligit; hunc, qui per intervalla sive vices repetit, reditque.

Quod autem materiam hujus fluxus concernit, de quâ paulò post fusius agemus, lympham diximus, sive serum, quod omnium humorum tincturas imbibere potens, hinc vario colore exiens observatur, uti in differentiis clarius patebit infra, quamvis *ὡς ἄλλὰ τὸ πολὺ* fluor albus salutetur.

DIFFERENTIAM à subjecto, materiâ, causis & viis desumptam reliqua verba innuunt, unde differt à gonorrhœâ, si quæ datur, vera, stante recentiorum de ovario hypothesi, à mensibus decoloribus, ab uteri abscessu & purulento effluxu, & cæteris similibus affectibus.

CAPUT III.

Subjectum sive Partem affectam inquirat.

Cum sexum muliebrem tantummodo tangat & angat hoc malum, colligi vel inde necesse est, partem illam, ob quam est, quod est, scemina, UTERUM potissimum in eodem affici, vel saltem symbolam suam huic addere.

Qua-

Quare, ut partem affectam sollicitè rimemur, de quâ contentio-
nis terra recipitur inter autores, utrum h. l. tanquàm machi-
nam hydraulicam particularem, Polydædalæ naturæ artificio factam,
in abdominis cavo concipere licet. Hæc, juxtâ Anatomicos, glandulis,
vafis, poris, ductibus, cribris instructa est plurimis, & usibus va-
riis destinatis. Hinc non tam ut generationis officina & domicilium
embryonis, seu nutrix ovuli, considerationem nostram subit, quam
quatenus glandulæ & vasa lymphatica eidem famulantia cum reliquis
partibus ejusdem affecta fluori albo producendo favent.

Huic locum & nomen concedit uterus, qui diversimodè spe-
ctatus, tum activè, tum passivè se habet; h. e. ut Medici loqui amant,
modo subjectum excretionis & collectionis, sive recipiens, se-
cundarium; modo generationis, sive fons, & primum.
Aliis subjectum causæ & symptomatis, pro diverso respec-
tu, dicitur, prout afficiendi modus variat, & vel per essentiam, vel
per consensum in his illisve subjectis affectus fuerit. Quâ adhibitâ
distinctione, tanquàm filo ariadneò invento, ex labyrintho veterum,
circa subjectum sive partem affectam dissentientium, quos longâ se-
rie enumerat *Schneiderus de catarrh. lib. 3. c. 8. & Rod. à Castro in Schol.*
c. 14. &c. facilius dabitur exitus. Illi nempe utero non affecto flu-
xum hunc fieri posse, *Galeno duce libr. 3. de caus. Sympt. c. ult. & 6. de*
loc. aff. c. 5. statuunt, quem tamen fluxum magis muliebrem quàm
uterinum dici debere volunt, utpote, qui posterior ex illorum hy-
pothesi, ab uteri particulari magis vitio oriatur, & ex ejus locellis tan-
quam excrementum tertiæ coctionis glutinosum & ichorosum pro-
veniat, prior verò à toto, ut ajunt, corpore, sive certâ parte, ceu
termino à quo, ad uterum amandetur. Verùm, cum antea dicta lo-
ci & loci distinctio totam dirimat litem, neque glandularum, exacta
salthim, & vasorum lymphaticorum notitia penes Veteres fuerit;
cumque fluoris muliebris & uterini passim apud Autores promiscuus
sit usus, quamvis in praxi attendi mereatur hæc differentia, & fun-
damentum quoddam subsit, hinc meritò uterum & ejus partes com-
plexè sumptas pro subjecto symptomatis agnoscimus.

Qui subjectum hujus Massam sanguineam statuunt, per uteri
vias sese expurgantem ab excrementis, & in eâ culpam quarunt so-
lam, intacto & illaeso utero, non satisfaciunt phænomenis circa huic
flu-

fluxum observandis, quin confundendo sanguinem cum sero, partem affectam cum materia, & abstrahendo sanguinem a partibus solidis, concretè tamen spectandum, plurimis se immiscent tricis & difficultatibus subjiunt. Nullum enim hic fluxus commercium habet cum sanguine, neque ex hereditate ejus peti potest materia sæpè copiosa effluens, nisi cum vitæ detrimento, præsertim quòd idem fluxus chronicos usque terminos perseveret, citrà patientis interitum. Licet in massam sanguineam, tanquam in mare, refluat totius corporis lymphæ; attamen separata etiam visitur in suis vasis, lymphaticis hinc dictis, & glandularum poris. Adeoque *ἄλλος* est à sanguine, qui non nisi remotè subjectum materiale statui potest.

Afficitur ergò uterus potissimùm quoad poros, glandulas, & vasa lymphatica, quæ uti in aliis partibus totius corporis *περὶ αὐτοψίαν* plurima sunt, de quibus *Olaus Rudbeck*, valorum lymphaticorum perscrutator industrius, *Th. Bartholinus*, & alii; ita & in utero reductioni lymphæ à naturâ destinata sunt. Hæc in brutis *Wepferus hist. & observat. apopleth. 13. p. 383.* ab uteri cornibus, tenuibus exordiis in ductus insignes excrescentia, in testibus foeminiis *Wartbottus*, & *Regn. de Graaf de organ. mul. c. 8.* plurima ab utero oriri dicit, quæ externam ejus substantiam perreptando sensim coeunt, & rivulorum ad instar augetur, donec ad magnum chyli lymphæque commune receptaculum, ubi terminantur, pervenerint, quorum delineationem repræsentat laudatus *Rudbeck. Tab. VII. & VIII.*

Cùm autem perpetuus sit inter vasa lymphatica & glandulas in corpore nexus, & societas, annotante *Exc. DD. Pras. in physol. Sect. III. c. 28.* ita, ut nullum in corpore, teste *Stenone*, aliisque anatomicis, visum fuerit vasa lymphaticum, quod non oriatur à glandulâ, vel in glandulam quandam inseratur, utpote cùm glandulæ cribra propria sint serosi humoris à fluido interno secernendi, vel secreti, omninò necessarium est, glandulas adesse in utero, quæ licet sensum fugiant, non tamen hinc negandæ, quod de vasis lymphaticis asserit *Ol. Rudbeck. Exerc. anatom. de duct. aquos. c. 10. fol. 314.* Invenit easdem in utero muliebri conglomeratas, cum suis vasis excretoriis elegantibus, *Bartholinus*, quas in vaccâ descripsit in *libr. de diaphragm. p. 107. & seqq. vid. Aët. Hafniens. Volum. IV. obs. XX. ex literis Casp. Barthol. ad patrem*

B trans-

transmissis, & p. 24. de ovaris. Atque hæc naturæ inviolabilis lex est, ut ubicunque serum à sanguine secernendum, glandulas huic fini aptaverit; cur easdem ergò utero, ubi plurima vasa, unde & πολύαιμοι circa uterum sunt foeminae, denegabimus? Dari eas porrò in uteri cervice, quæ constituitur ex fundo sensim angustiore reddito, desinente in angustum osculum, cujus substantia est glandulosa, *Hornius* probat in *microcosm. epist. annexa p. 124.* Imò juxta *Beck. in medit. circa rerum nat. princ. p. 193.* etiam Vagina uteri glandulosa, & porosa est, ut continuò quædam lymphæ soleat transfudare & genitalia humectare in congressu viri. In specie id de prostatica foeminarum valet. *Grævus* enim in *Tr. de organ. mul. c. 6.* observavit ductum urinæ in mulieribus circumdatum esse membranaceâ & glandulosâ substantia, analoga prostatica glandulis virorum, quæ hiat in uteri orificium externum certis canaliculis ac ductibus, ex quibus liquor serosus in coitu mulieribus fluit, qui etiam ipsarum semen, licet improprie, vocatur; & ex in gonorrhoea muliebris vulgò stabilitur. Et c. 8. uteri, præsertim colli ejus, substantiam quodammodo glandulosam, & ductus per eam dispersos humorem serosum compressione factâ extillare asserit. *Sylvius* quoq; *Prax. libr. III. c. 4. §. 43.* uteri substantiam proximè accedere ad naturam glandularum perhibet.

Has verò variè affectas esse, laxatas vel irritatas, cum suis vasis, arguant insuper observationes in dissecis post mortem foeminis, fluore albo laborantibus, annotatæ; quandoquidem nullibi non in glandulis conspicuum fuit vitium, tum vicinis lumbaribus, & uterinis, tum & in abdomine, & toto deinceps corpore; induratae enim repertæ sunt, in aliis fundentes ex se humorem crassum, sebaceum, flavescens, quin & vasa lymphatica distenta, turgentia visa. In aliis circa testiculos hydatides, & in tubarum extremitate, sat magnæ conspectæ lymphæ turgentis inspidæ; item in aliis uterus scirrhus, exulceratus, prostatica exulcerata, vel aliter affecta, quin & in uteri collo ipso inter rugas seu fibras potius sæpè diversa magnitudinis hydatides repertæ, annotante *Grævo l. c. p. 100.* uti ex *Job. de Muraltio Exercit. de lymphâ & salivâ in annexis §. 11.* & aliis collegit *Bo-netus Anatom. Pract. lib. 3. Sect. 36. p. 1354.* qui uberius consuli potest.

Nul-

Nullum ergò dubium amplius relictum est, quin glandulæ uterinæ, cum vasis lymphaticis, potissimam hujus affectus partem absolvant, nisi quis partium studio addictus secus statuerit, inque illis omnis omninò culpa fluoris resideat, quæ, uti subtilissimæ sunt substantiæ, sic facilius læsionem subeunt, vel à contento humore, sive lymphâ acri nimis, acidâ, vel falsâ, vel turgescencia ejus nimia, aut coagulo inducto, sive externis causis comprimentibus, erodentibus, laxantibus, unde fonticulus hic microcosmi p. n. oritur.

SUBJECTUM ADÆQUATUM, sive causæ, sunt viscera primæ & secundæ coctioni destinata, h. e. viscera chyli secretioni, & seri depurationi inservientia, ut ventriculus, hepar, lien, pancreas, mesenterium, quin & cerebrum, ut pars glandulosa, & omnes totius corporis glandulæ, cum vasis lymphaticis, & quæ de earum naturâ participant viscera, sero generando & cumulando velificantia, secernendo & excernendo improbam navantia operam, verbo, circulationi lymphæ obicem ponentia, tum in toto, tum in parte.

Ex hepatis imbecillitate, seu impedito fermento, vel imminuto, propter quod chylus non perfectè in cruorem transmutatur, in specie deducit *Grembsius arb. integr. & ruinosi, libr. 2. c. 1. §. 12. de defect. organ. hum. gen.* ex falsâ sanguificationis hepatis hypothese adductus; nobis potius ob vasorum lymphaticorum numerum, quem in sinu gerit suo, huc facere videtur.

Ventriculum uno ore omnes cum hepate accusant, ob *avvινεαξίαν*, sive contrariam, & sibi invicem & toti actionem resultantem, quâ ille acido fixiori oneratus & laxior, seu frigidâ intemperie, serosum, crudum, & potentia frigidum reddendo chylum, hoc biliosas non ritè secernendo scorias, vel cumulando superfluas, calidâ peccat, unde vitiosus chylus vitiosam suppeditat lympham; utpote qui radix & fundamentum est cæterorum humorum primum.

Huc accersè sis Jus Duumviratus lienis & ventriculi, & consequenter uteri, *Helmontio* ita non sine ratione dictum, quatenus principalia hæc viscera non parùm se respiciunt, quorum utriuslibet actiones læsæ in alterius recundant incommodum, sive sensibilia, sive insensibilia mutuo foveant, alantque collegia.

Patebit autem tum ex relatione & historia agra, tum ex causis prægressis occasionalibus, dispositivis, præparantibus, tum ex signis hujus vel illius visceris actionis læsæ, tum ex aliis circumstantiis, quæ proximius vel remotius, primario & per consensum, magis vel minus, ad hunc fluxum, & materiam ejus fecerint, & causam suppeditarint. Compertum tamen est, plurimas, teste *Sennerto in Praxi, l. de Morb. Mulier. part. 2. s. 2. c. 12.* si non omnes, cruditate ventriculi laborantes, in hoc malum incurrisse, quod, juxta vulgatum medicorum assertum, coctionem primam læsam sequantur & secundæ & tertię vitia, adeoque ubique vitium suum explicet mala *χύλωσις*, hanc *αιμάτωσις* excipiat vitiosa, & tandem mala nutritio sequatur. Quantum igitur in primâ culinâ situm sit, vel inde cognoscere est.

In specie sub hypochondriis occultata viscera h. l. pati magis minusve, & ad lympham, serumve vitiosum generandum, colligendumve conferre, evidenter testantur mulieres hypochondriacæ, & scorbuticæ, quibus hic fluxus sæpè numero contingit, uti quidem *Exc. D. D. Præf. observavit*, quale exemplum etiam *Abba Hafniens. Volum. V. p. 123.* produnt. Apertè idem loquuntur signa diagnostica, statûs partis naturalis mutati conditiones, & hinc actionum læsiones dependentes connotantia. Modi verò afficiendi cum pro causarum efficientium diversitate mirum quantum varient, & agentium juxta ac recipientium passivorum infinitæ sint alteritates, ab humidarum ad solidas, & spirituosarum ad easdem, mutuâ proportionem læsæ, sive in motu, numero, figurâ fundetur, & pororum symmetriâ vitiatâ, viscerum sanitatem lædi, & vice versâ, integris his, servari quoque integram, dubio procul est.

Partes glandulosas demùm, sive glandulas feri receptacula, colatoria, diverticula, secernicula, vel eo nomine accusandas duco, ubicunque etiam in corpore hærentes communi usui debite non vacant, quod lymphæ in quantitate, qualitate vel motu peccans earum culpam vel remotè saltim præsupponat. Inde morbi à lymphâ oriundi communem sortiuntur causam materialem, & ad glandulas & vasa lymphatica potissimum respiciendum esse, quasi digito monstrant. Hæ namque serositatis seu lymphæ in corpore dispensatrices, quam ex arteriolarum extremitatibus & plexibus imbi-

mbiberunt, substantia sua perficiunt, depurant, & per excretoria sua vascula, motum hinc illius promovent. Morbi verò glandularum, ad duritiem vel scirrhescentiam tendentium, vel laxitate contra peccantium pororum, vel alias affectarum, tum in toto, tum in parte, occalescentia pororum ibi quasi inducta, hic unitate quasi soluta, vel à fermento acidiori fixato in iisdem humore, multum promovere possunt circulationis feri vitia, & datà hic *sulore* alibi effluxum causari. Hinc *Sylvius* præ aliis pancreaticas accusat glandulas in hoc affectu. Et quod de glandulis in genere, id seorsim quoque valet de cerebro, jam dudum ab *Hippocrate* glandulæ magnæ nomine insignito, cum quo uterus maximopere consentit, ratione membranosi, nervosi & glandulosi generis, spirituum & sanguinis perpetuæ communionis, id quod in affectibus mulierum caput impetentibus palam & in confesso est.

Ratione catarrhi verò seu fluxus hujus albi, & destillationis ejusdem, tantum abest, ut à capite, more veterum, ruere & tendere ad uterum per nervos, spinam, & alias occultas nobis persuadeamus vias, ut potius misâ hac vana hypothesi, si cum cerebro quicquam commune habet hic fluxus, omne à glandulis, & vasis lymphaticis, eorumque contento dependere putemus; quod lymphæ motui, & circulo impedito hæcenus adscripsimus. Et licet catarrhi sæpe & defluxiones aliæ, narium v. gr. in coryza, & oculorum, in nonnullis præcedant, comitentur, vel succedant fluxui albo, non tamen exin inferre licet, nisi fallaciam non causæ ut causæ committendo, cerebrum in culpâ esse, cum feri ubique emunctoria in corpore, & præsertim in capite existant, quæ si ritè constituta secernendo excernant excrementa sua, sub archæi dominio, benè agitur; sin impedimenta, obstructions, intemperies, & alia obstiterint, suo excidit sine pars, & lymphæ exorbitat. Hinc & cerebrum à consortio lymphæ non immune, si ob pravam ejus constitutionem, & quidem frigidam humidam nimis, serum ibi primam labem concipiens, mediante sanguine ad partes inferas tendat, eatenus ad hunc affectum conferre posse occasionaliter saltim, & remotè, excusari potest, quod tamen ex speciali cerebri temperie læsâ, per signa manifestum potest fieri ei, qui

tempore prius affectam partem, & dispositionem subjecti aëri attentius spectaverit. Quare cerebrum, in fluore albo, insons modo in quibusdam, nec nisi per longam consequentiam, & generalissimo concursu ad leucorrhœam hanc quicquam facit. At cum de proximiori subjecto, & mali sede potissimum sub hac generali *diagnosi* nobis sermo sit, licet & in aliis focum agnoscere possit partibus, & ad uterum transfundi partium principum vitio procreati humores, ut per uterum tanquam *πνευμασιωδ* excernantur, in eas tamen specialius inquirere nunc non licet; hinc ad causas progredimur.

CAPUT IV.

De Causa immediata & mediata proximiori.

Cum unius rei plures esse possint causæ, quæcunque vel proximius, vel remotius huc concurrunt, ordine quasque suo rimabimur, à proximâ & IMMEDIATA ordientes, quam h. l. statuere æquum est Archeum uteri irritatum, seu, quod veteres dixerent, expultricis & retentricis vasorum uteri irritationem, à materiali heterogeneo, partibus, in specie glandulosis inductam, unde facta constrictione exprimitur lymphæ male habens, quæ recidit imbecillitas vasorum, & glandularum tonus laxatus, transmittentium & plorantium lymphaticum hunc humorem. Est autem uterus pars ut membranacea, sic etiam, ad instar aliarum, maxime *Καίθητος*, amolens à se peregrinum omne, & extra se foras eliminans, ab impulso spiritu p. n. motus. Hinc ob glandularum debile robur, & fibrarum stringentium læsionem, vasis lymphatici angustiam præterlabitur lymphæ ichorefcens, & aberratione viæ per oras muliebres fit excretio, præsertim si concurrente vel prægressâ nativâ, vel ab errore externo adscititia intemperie, frigidâ humidâ, cum materia, h. e. caloris & humidæ circa uterum proportionem læsâ, foveatur hoc malum, adeoque ad decubitum & *σπίον* lymphæ aptior magis reddatur.

CAU-

CAUSA MEDIATA PROXIMIOR est lymphæ circulatio læsa, si-
ve motus retrogradus impeditus, & ichorescentia. Quippe, cum ex
feri undis proveniat hic humor, lympham tanquam causam con-
tinentem, & materialem fluoris albi utique habendam esse, indu-
bium est, quæ tùm in utero potissimum, & circa glandulas ejus
stagnans, extravasata, vappescens, & ichorescens, omnem hic ab-
solvit paginam; tùm extrâ hoc clima copiosius genita, vel à toto,
vel à partibus transmissa, & ad partem debiliorem appulsu facto,
fluorem album promovet & auget, vitio fermenti & loci magis
inquinante, & vitiosum eidem characterem suggerente.

Quoad glandulas autem, & vasa lymphatica, vitium occur-
rit in transcolatione, & receptione lymphæ denegatâ, vel impedi-
tâ; non reducta verò per vascula sua lymphæ in poris hæret, sta-
gnat, coagulatur, in vasis turgescit, & distensione earundem so-
lutionem continui inducit, quod inprimis suspicari licet, si qua-
litate simul peccans lymphæ, extravasis salibus, erodat glandulas,
vasorumque tenuissimam compagem disuniat. Quâ datâ inordi-
natione, & læsione fibrillarum, excidens suis è torulis lymphæ ec-
cetrica non amplius sub vitali archæi potestate, condiciones ex-
crementi nacta, in ichorem serius ocyus fatiscit, & morâ factâ cor-
rumpitur, vappescit, proque vario corruptionis gradu, longiori
subsistendi morâ, & adscitâ acrimoniâ, sub hoc vel illò schemate
mutata exit.

Hinc secundum *modum essendi* peccat (1) *quantitate* & *copiâ*;
Dum excrementitiæ crudæ plures generantur, quàm alimenta-
res in corpore particulæ, nec suis in locis debito modo secernun-
tur, unde nonnunquam continuus est fluxus in nonnullis, & diu-
turna molestia, à materiæ continuò ad excretionem sollicitantis a-
bundantiâ, non aliter, ac in fonticulis affluxum fieri, derivatis &
affluetis illuc humoribus, cernimus.

Peccat (2) & magis quidem *qualitate*, eaque diverso ex co-
lore, & odore, quin & consistentiâ variâ, cognoscenda. Unde
modo crassa, glutinosa, in aliis tenuis, serosa, ichorosa, mucosa,
cremosa, ovi albumini similis, vel cremori, interdum pallida ma-
gis, vel citrina observata est, prout variis intus fermentis imbuta,
& ab aeris appulsu extrâ magis alterata hæc vel illâ apparuerit
specie;

specie; Uti & à salibus commixtis quandoque deturpata occurrit, acrimoniâ modo implicitâ magis, modò explicitâ. Frequentius tamen alba ferè visitur, unde etiâ nomen habet, de quâ elegantem observationem habet *Severin. Pinus l. de not. virginis. t. Problem. 3. p. 80.* Qui in dissectis cadaveribus virginum, & mulierum, utri profusio albo, dum viverent, laborantium, quamvis ob alium quidem morbum gravem extinctæ fuissent, talem humorem oculis usurpandum notavit. In utero enim earum humor limpidissimus inventus, (unde verò ille, nisi de naturâ feri?) ex cavitate ejusdem guttatim stillans, per verum collum, in sinum pudoris, in quo candorem tantum acquirebat is, ut cretam, aut calcem aquâ dissolutam dixisses; in aliis etiâ majorem, in aliis minorem ejusdem missionis crassitiem, advertit idem.

Huc referendum videtur commodè smegma uterinum, à colore & consistentiâ à *D. Olao Borrichio Vol. III. obs. 33. Act. Hafniens.* ita dictum, & observatum, in fœmina 40. annorum post sterile conjugium in secundis nuptiis gravidâ factâ, ultimis mensibus excerneret liquorem crassum, densumque, ita album, ut nivem provocaret. Cujus crassamentum, ejusque origo ambiguos reddidit *D. Simonem Pauli, & Ol. Borrichium*: At quantos Viros! Quid autem obstat, serum chylosum h. l. materiam præbuisse, existimare? quin & alioquin ab aëre frigido, variè admisso, & interponente se particulis serosis, alborem præ se ferre humorem? veluti mucus narium sæpè & saliva hunc induunt, qui prius in vasis fluxilis jam coagulari incipit, non excluso tamen acore, sæpè conjuncto, à glandulis uteri fortean profecto, vel aliunde faciliè susceptibili & propagabili, nec non particularum terrearum, in visceribus non separatarum, cum serosis chylofis oleosis confusione, & in glandulis uterinis factâ præcipitatione. Unde ad occursum aëris promptius se sistit albus humor, qui calore & motu deficiente, extrâ corpus elapsus faciliè crassescit & spissescit, uti serum crudum coctione, & coagulatione & inspissatione albedinem contrahit, & serum ex venâ sectâ quoque lentescere solet. Imò in statu p. n. in hydropicis, post mortem, varios coagulationis & consistentiæ extravasatæ lymphæ gradus studiosè notavit *Barbette in pr. c. 4. l. 4.* qui primò tenuem & fluidam, deinde gelatinosam, tertio concretam, tandem duram & stœatomatosam observavit
lym-

lympham, ex quo varietates coagulationis, & modi tot in corpore & extra corpus, à fluxilitate descendentis lymphæ, egregiè emergunt.

(3) Peccat Ichor serofus *motu generationis & locali*; illo, quatenus ventriculus & primæ viæ vitiosum chylum, hic vitiosam lympham produxit, adeoque prima quasi materiæ albæ hinc incunabula posita sunt. Negata enim chylo debita aerascentiâ & *μετεωρώσει*, & evolutis minus particulis chylofis nutritilibus, calore cum fermento debilitatis, obstructisque glandulis, cruditas consequitur, imperfectæ coctionis certissimus effectus, ex quo in cæteris non repurgatus visceribus chylus, nec à corde exaltatus, vel in sanguinem verti aptus natus, ab usu illorū labefactato, vel impedito quandoque, multarum ærumnarum in corpore sumentum præbet. Hinc salia nec transpiratione debitâ extra corporis limites cum humido evaporabili ablegata, nec separata in renum glandulis, vel in aliis publicis segregata emunctoriis, acrimoniam, quam sæpè in uterinis glandulis explicat serum, excitant, ab eodem vehiculo ad partes has illas eò promptius allata, quò recipientis major vel minor resistendi & superandi eadem fuerit aptitudo.

Inter alia autem chyli, lymphæque impedimenta, tum vasorum & viscerum obstructions, intemperies, laxitates, aliæque indispositiones existunt; tum præsertim generantium & mittentium partium vicem tueri possunt, quæcunque ad feri in corpore & partibus abundantiam, chyli cruditatem & imperfectionem, quocunque modo concurrunt, de quibus antea dictum.

Hoc vero, sive motu locali ad uteri glandulas procumbens peccat humor, quatenus vel non alimentarius est, & hinc aptè non recipitur, vel ibidem à fermento peregrino concepto, vel illato, depravatus, datâ portâ exitum affectat. Duo enim huc potissimum affluunt naturaliter humores, sanguis & serum; ille menstruâ periodo, per naturalem *ροπήν & ὀργασμὸν*, per plurima vasorum oscula, tanquam superfluum à nutritione corporis, hinc exitum affectans, hoc, ad alimentum & alios usus confert. De priori autem non participare fluorem hunc, ex eo clarum est, quod menstruatæ etiam nihilominus accidat; lymphæ ergò sobolem magis esse asseruimus, peregrinam in uteri loculis induentem naturam, & adulteram fa-

C

ctam,

Etiam, hincque archeo ingratam moventem irritationem, & per O-
 ras muliebres expulsionem. Estque hinc vel *digestionis* illud vitium,
 quod succi adducti non maturentur, non coquantur, vel assimilen-
 tur potius, indeque quasi præcipitatio fit, & turbatio humorum ob fri-
 giditatem; vel *transmissionis* est recrementum, quod suscipit alias de-
 bilis & opportunus uterus, non aliter ac natura motum sæpe criti-
 cum instituens à se amolitur noxia quæque, & ad glandulas intestina-
 les, in alvi fluxu, ad inguinales & axillares, uti & subcutaneas glandu-
 las, in veneni pestiferi exclusione, ad glandulas colli, faucium &
 aliarum partium, in catarrhis, serosas ejicit quisquillas, ita & ad u-
 teri littora ac glandulas derivat aliorum viscerum errata.

VIAS & vasa quod spectat, quæ medij hujus fluxus con-
 stituunt, præter communes, poros, & vasa advehentia arteriosa sper-
 matica, plurima ab hypogastrica & epigastricâ oriunda, hinc uterina
 dicta, fundum, cervicem, orificium internum, & collum seu vaginam
 comitantia, atque per varias anastomoses hinc inde copulata, pro-
 prias vias, vasa lymphatica cum glandulis, inprimis accusandas esse
 existimamus, potissimum circa uteri confinia sitas prostates, & alias
 quoque, quæ, ut supra dictum, variis modis læsa revehendo cum
 venis latici seroso, ceu muneri suo, non ritè vacant. Atque hujus
 asserti evidens argumentum est, quia suppressis mensibus etiam in
 nonnullis observatur hic fluor albus, unde iterum colligere est, per
 eosdem ductus sanguinem menstruum, & albam hanc eluviem non
 excerni. Inprimis autem per ordinaria vasa fluentibus mensibus,
 & durante tamen fluore albo, adesse aliquando erosionem seu dilata-
 tionem nimiam, tenuissimorum horum, & foliorum villos sæpè æmu-
 lantium vasculorum, verisimile est. Imò & poros uteri oleosas &
 crassas retinentes portiones, serosas verò & fluxiles dimittentes, ob fi-
 guræ & conformationis diversitatem, concipere non inconueniens
 est.

A vasīs verò lacteis, sive chyliferis propriè dictis, quas plurimè
 ad uterum tendere statuunt, & succo nutritio nervorum, qui fluo-
 rem album derivare volunt, videant, qui stabiliant sententiam suam,
 & cum antagonistis conveniant. Quamvis enim lassitudinem, &
 spinæ debilitatem, qui posteriori favent sententiæ, accommodè de-
 ducere

ducere sibi posse videantur, vid. *Lower. de motu cordis c. 2. p. 114.* per illos tamen canales, solis æthereis corporibus pervios, tam crassam ad uterum vix labi posse materiam, asserit rectius *Höchstetterus in observat. c. 1.* Sufficiat nobis in vasis lymphaticis, & glandulis hæcæntis ad illustrationem hujus affectûs subsistere, dum meliora tempus suggerat. Hariolari etiam cum *Grafo licet c. 8. p. 113.* vasa lymphatica aliquando pro lacteis imponere potuisse, quod improbabile non est.

CAPUT V.

Causas mediatas remotiores tractat.

Cùm solis sceminis proprium hunc fluxum esse, jam supra dictum sit, nihil seorsim de SEXU monendum restat; hinc ad reliquas CAUSAS MEDIATAS REMOTIORES, NATURALES dictas, progredimur.

Occurrit inter has TEMPERAMENTUM serosum, humidum & frigidum, sive phlegmaticum, disponens ut plurimum ad hunc fluxum sceminas magis. Dicit enim statum caloris justo minorem, & subjugatis particulis sulphureis, prædominium serosarum, non in toto solum, sed & in utero sese exerens; quæ enim præhumidos habent uteros, magis obnoxia sunt huic albo fluxui. Hinc catarthosas, & aliis destillationibus, & huic quoque sustinendæ aptiores esse, exin patet, quod calor genitis indies & cumulatis serositatibus discutiendis impar, abundare faciat serum, modò his, modò illis locis. Glandulosas autem partes naturâ fridas, respectivè minus accipere sanguinis, & caloris pro substantiæ suæ ratione, & receptivitatibus modulo, uti credibile est in statu naturali, ita in præternaturali, seu gradu caloris jam tum remissiori, id fieri magis, verum est, præsertim in partibus à foco remotioribus. Si serum itaque, sive humidum, vel naturâ, vel errore diætæ abundaverit, calorem obtundi vel imminui necessum est, & hinc frigidos excludit effectus, ad quos ferè inclinatur quoque fluor hic albus.

Neque tamen solis phlegmaticis & serosis, quibus magis udus est sanguis, accidit, quin & sanguineo & bilioso temperamento præ-

ditas experiri idem, inter alia phenomena, circa hunc observanda, *Excell. D. D. Praef. in Patbol. parvâ* docuit, ut variantis colore saepe numero in fluxu hâc humoris, & stimuli ratio vel inde quoque facile deduci possit; quamvis viraginibus, & quibus solidum, ac siccum magis corpus, vel parcissimus sit, aut quâdam insensibili digeratur transpiratione, teste *Höchstettero rar. observ. Decad. 4. cas. 1. p. 298.*

Quamvis *ÆTAS* consistentiæ, si ordinarium statum lustremus, magis apta sit ad hunc fluxum, quando non absumitur amplius, ut prius, superfluum, & humores sensim, sensimque vappescere incipiunt, quod de ætate declinante jam dudum asseruit *Cous. l. 2. γυναικείων c. 1. l. 1.* unde & *Sylvius Prax. Med. l. 3. c. 4. §. 8.* primam ætatem sive infantiam rectè exclusit: attamen infantes quoque, & puellas teneriores id aliquando expertas esse, experientia rarior probat; uti legere est apud *Severin. Pinacum opusc. phys. & anatom. de not. virgin. l. 1. problem. 3.* *Bonaciol. Ennead. muliebr. c. 3.* *Fernel. l. 6. κα- σολογ. c. 16.* *Rod. à Castro l. 1. de morb. mul. c. 14.* *Höchstett. observ. Decad. 4. cas. 1. Schneider. l. de catarrh. 3. c. 8.* Confirmat idem historia de puellâ 6. annorum fluorem album patiente, in *Act. Hafn. Vol. 1. obs. 83.* annotata. *Melch. Sebiz. Exerc. Med. p. 441.* in puellâ quadam se deprehendisse dicit, & *Excell. D. Praef. in duodecenni observavit.* *Quin & Aristoteles suo jam ævo scripsit l. 7. hist. an. c. 1. καὶ παρὰ τὴν πύξιν, ἀδμόδου πύξιν, quibus nondum per ætatem fluxere menstrua, etiam visi ejusmodi fluorem, & contingere alba, ut vocat, menstrua, & magis, si cibo utantur ὑγρῶν humidis, sed incrementum impedire corporis, & puellas extenuare, ob humidum frustratas; unde suspicari h. l. liceat, glandulas aliquando p. n. etiam in hâc ætate affectas, protuberare, intumesceri, & emittere humorem lacescitas, quod tamen in raris habetur. Frequentius tamen evenire, & incipere circa tempus instantium primum fœminis menstruorum, quod ordinariè & regulariter anno duodecimo, decimo tertio & quarto, præter propter, contingere solet, à *Sylvio c. l.* annotatum, pro causarum scil. & subjectorum conditione & ratione diversâ. Hinc Virgines, quas pallor decoloravit, hâc ipso affectas fuisse, hasque variarum nationum & terrarum incolas, honestissimas, integerrimæque famæ, tum in Hispaniâ & Galliâ, tum in Germaniâ, per tri-*

ceni.

ennium ante menses erumpentes, vel ob caloris debilitatem, vel crud-
 ditatum abundantiam, album fluorem passas, vidisse se & curasse
ἀντόκρατος testatur *Rod. à Castro. Fernel. l. c. River. cent. 1. obs. 46.*
Höchstetterus, Smetius in Miscellan. & alii. Unde fallit Montani senten-
 tia, & eum sequentium, qui *l. de uter. affect.* qui extat *Tom. Gynæc. ab*
Israel. Spachio edit. p. 308. Virginibus denegat hunc fluxum, ob via-
 rum adstrictionem, quæque hunc experiantur, vitiatas & defloratas
 perperam pronuntiat. Hujus sententiæ infirmitatem, præter expe-
 rientiam, ante dictam, huic aperte contradicentem, & multarum
 controversiarum medicarum arbitram, rationum insuper momen-
 tis refutatam, videre licet apud *Sennert. l. de morb. Mul. part. 2. s. 2.*
e. 12. & Schneider. l. 3. de catarrh. c. 8. Nempe opponit hic *c. l. castis-*
simas & pudicissimas puellas serosæ colluviei & destillationibus cat-
tarrhalibus exponi posse, & urgeri iisdem toto die, quidni ergo, sal-
vâ virginali integritate, talis materia serosa per uteri glandulas &
vias aliquando emitti possit? Videtur autem Montanus de seminiformi
materiâ suspensionem cœpisse, quam de substantiâ feri esse dixi-
mus. Neq; eo tempore tanta adhuc affulsit lux arti Medicæ, quæ ho-
diè in glandularum & lymphæ, vasorumq; ejus invento resplendescit.

Nec maritatas ab hoc fluxu immunes esse, quin ætate vel me-
 diâ & consistente, vel ultimâ constitutas, fœcundas vel steriles, ex-
 trà graviditatis statum, & intrâ eundem, nec non viduas quoque
 ipsum pati satis sæpè molestum, *Sylvius c. l. testatur, & gravidas in*
specie quasdam toto gestationis tempore eò laborare, asserit Charle-
ton Oeconom. anim. Exercit. 8. §. 21. p. 169. Quamvis autem nonnul-
 lis molestiorem esse, quamdiu gravidæ sunt, & pejora aliis tunc ex-
 periri tempora, laudatus *Sylvius* observaverit; prægnantes tamen
 fluore albo affectas, quæ nihilominus ad justum tempus foetus gesta-
 runt, & vitales pepererunt, sed puellas, vidisse se, scribit *Rod. à Castro*
s. l. Ut adeò mirè hæc ipsa varient, pro circumstantiarum concursu.

Huc facit HABITUS CORPORIS mollior, à compage san-
 guinis & potissimum feri laxiori, fibris minus solidis & robustis,
 spirituum rariori texturâ & faciliè dissipabili, carnibus laxioribus,
 lymphâ minus activâ, nervorum robori solido parùm faventibus
 spiritibus lymphæ immerfis. Consignatum etiam à Practicis, colore

albidas mulieres præ aliis malo subjectas observari, quod ferositatem majorem arguit, fluctuante sero plusculo in vasis, quam rubicundo sanguine.

Si **ASTRALEM INFLUXUM** iustrare libido sit, observatum est, lunam & ♀em in signo humido, in VI præcipuè domo, □ vel ♂ ♃ni afflictam, huic malo velificari; illa enim humorum domina serum alterandi præ aliis gaudet potestate.

Ex **NONNATURALIUM CAUSARUM** classe, **A E R I S** sanè vis maxima est in motu lymphæ variando, cujus inæqualitate datâ, pro variis locis, *πύρεως* diversus consequitur effectus. Accusatur cum primis in nostro affectu frigidus & humidus, ille concentrando, hic coacervando magis serum, uterq; minùs distando, sive *πυρεϊσάσεις* suâ universali poros premat magis, vel dilatet minus totius corporis, sive ad uterum admissus ibidem seorsim teneris poris *δυσπερσίσαν* inducat. Hinc in locis septentrionalioribus, & paludosis frequentius malum videas. Ideoque & in illis, quibus inferiores partes minus munitæ & defensæ ab aëre, quæque in locis frigidis & aquis lavandi causâ versari coguntur, ob vitæ genus, facili negotio fit læsio tùm universi corporis, tùm præsertim, ubi prius admissio facta, uteri quoque, & ex hõc errore, non solum suppressio mensium, tumor pedum, cachexia, & alia proveniunt mala, sed & in primis nostrum hocce.

Huc referenda quoque est consuetudo prava foeminarum nonnullarum, aëris frigidi inclementiam in foro sæpè mitigare satagentium suppositis *κάρω* prunis; inde enim ab acido carbonum gas, & vaporoso sulphure simul ad corpus translato, non potest non affici uterus quoque & alterari insigniter, datâ & hoc modo inæqualitate. Eandem verò videre licet in iis, quæ & frigiditatem hanc aëris subitaneo calido permutant, unde contrarietates majores induci corpori, maxime infirmo, necesse est, & quæ cælum mutant, ex calidioribus regionibus in septentrionaliores & humidiores transeuntes, ut alios frigidos morbos, ita fluorem album experiri facile obtingit, aëre, locis & aquis temperamenta mirum quantum alterantibus. Taceo aëris constitutionem austrinam, & pluviosas tempestates, aptum magis fluxibus corpus disponere; inde & hyemali & autumnali tempore magis affligere, non vana est persuasio, quod
æstivo

23.
æstivo calore intensiori magis ad ambitum corporis alliciantur hu-
mores, hyemali verò magis ad intima corporis confluant.

VICTUS quantum valeat ad hoc producendum symptoma,
Höchsterterus prolixè persequitur, & cur tam frequens mulieribus
ejus loci fuerit, à communi victus causâ latius exponit. Potissimum
autem CRIBUS & POTUS huc faciunt, quæ quantitate, qualitate & as-
sumendi vitioso modo ac ordine, humidum seu pituitam in corpore
congerere queunt. Hinc jurulenta, elixa, lacticina, pultacea,
farinacea, leguminosa & alia hujus commatis, minus firmum præ-
stando alimentum, fatigando villos, ventriculi robur adimunt & ca-
lorem hebentando humidum excessum procurant; ob viscedinem verò
& tenacitatem minus resolubilia fermenti activitatem infringunt,
ejusque partes salino-volatiles obtundunt, & enervant, ex
quo cruditates in sanguine postmodum cumulantur, serosæ por-
tiones in alimentum cessuræ degenerant; & ad assimilandum in-
idoneæ nutritionem depravant. Sic & excrementitii plurimum
habent pisces, inprimis palustres, & glutinosi, qui idcirco ma-
lè cedunt, quia non benè digeruntur. Caseus, fructus horarii, ole-
racea, salsa, pingua, frixa, dulcia, vario modo concurrentia, mi-
nus correctâ, contrâ regulam sanitatis dictam ingesta, primam
digestionem in ventriculo salvam esse non sinunt; saburrata enim
ventriculi culina defecit ab officio, teste *Swalb. disquisit. therap. sect.*
12. p. 208. In puellis & infantibus jure merito hinc addit *Paylav* ac-
cuses. Quin & glutine viscoso pollentia, cochleæ, ostreae, nec
non acria nimis, & acerba, austera, diversos sapes chylo, & hinc
oriundo sero conciliantia, peccare possunt abusu. Ab acidis au-
tem, si non produci, foveri tamen & augeri fluorem album *Sylvius*
Prax. l. 3. c. 4. asserit, & inde in Belgio frequentiore, quàm alibi,
putat foeminis contingere.

Sic etiam à potulentorum, inprimis aquosiorum, nimio usu, &
acidularum, thermarum, nivolarum crudiorumve aquarum im-
modicâ ingurgitatione, *δυσπεψία* oritur, materia serositate sub-
ministratur, & à cerevisiâ feculentâ, triticeâ, minus lupulatâ, secun-
dariâ potâ, inutiles generantur succi, in excrementorum naturam
proximè inclinantes. Verbo omnia alimenta crudiora, & excessivè
humidæ qualitatis insigne pondus huic vitio addunt.

So-

SOMNUS & VIGILIAE, utraque si modum excefferint, ut femina, in his mediocritatem debitam non observantes, certior manet noxa, quatenus ille serum excrementitium in corpore augendo, hæ spiritus absumendo, utrovis modo sanitati vim faciunt, & archeo inimica sunt. Inprimis ad motum feri turbandum & ~~etiam~~ inducendam h. l. quadrare possunt.

Vigorem etiam ejusdem tollunt MOTUS & QUIES irregularia, unde feminae otiosam vitam ducentes, & sedentariam amplectentes, multis modis sibi accerfunt incommoda, quæ ad uteri quoque pertingunt tandem œconomiam, eamque impediunt, quæ causa est oppressi caloris, & torpidi feri & sanguinis. Quamobrem urbanae albo uteri rheumati magis obnoxia & expositæ sunt, quam agrestes, teste *Foresto l. 28. obs. 20.* & sanitate constantiori fruuntur, magisque fecundæ existunt matres, quàm quæ mollissimo cultu, otioque indulgentes domi desident, labore & motu firmante, ignavia contra hebetante corpora.

EXCERNENDORUM consuetudo & RETINENDORUM si minus legitimo habeat modo, necesse est, corpus lædi, & sanitatem labefactari. Gaudet pluribus emunctoriis pro secernendis superfluitatibus & excrementis natura, potissimum vero serum per cutis poros insensibili transpiratione minus evaporans, nec per urinam evacuatum excrementitium, nec per alia loca particularia depletum, non per alvum, & menses ritè factâ evacuatione, restagnat hinc, & aliorum viam querere cogitur, ad uterû illuvie provectâ. Unde *Robinsonius l. XI. consult. 4.* Si lunare tributum, ait, non æquè pendant ordine naturæ mulieres, vacillat fanitas earû, nec abesse possunt morbi; si mucosæ desillationes per nares, & salivales per os cum euphorâ excretæ aliâs, suppressæ sint, translata huc materiam, fores pandunt huic affectui; & *dissertat. Anatom. l. 6. c. 57.* novisse se inquit mulieres emunctæ naris, quibus perpetuò humoris albi ex utero stiria maneret, eò quod arteriæ ad nares perfingentes, sanguinis & feri impuritates eò delegatas, foras non ablegarent; secedunt ergò per muliebria sordes, quæ alibi viâ exclusæ fuerant, metastasi ad uterinas glandulas factâ.

VENUS nimium celebrata in causâ vicem etiam cedit, unde promovetur sæpè hic fluxus, dum laxando nimis vias, & calorem cum spiritibus agitando, ad fluxum invitat humores, spiritus etiam dissipando partibus his debilitatem inducit, unde tonum glandosarum partium in tenerioribus debilitari, laxari poros, & vasa lymphatica ipsa lædi, vero consentaneum est.

ANIMI AFFECTUS non carent suâ culpâ in fœminis, etiam quoad hoc symptoma. Ex illis huc faciunt tristitia, mœror, sollicitudo, terror, timor, & alia pathemata, spirituum impedimenta insignia, & sanguinis & seri circulum turbantia, quæ in fœminino genere ob *dispositas diavias* frequentiora fiunt, non tam, quòd acidi patratores sint, nec, quod frigidos relinquunt effectus, quam quod morbificas suscitando ideas, aberrationes varias in corpore caufentur.

E causis PRÆTERNATURALIBUS attendi meretur malum hypochondriacum, & inde orta melancholia, scorbutus, cui jungi fluorem album testatur *Highbmor. de affect. hypochondr. Exercit. 2. p. m. 109.* obstructions viscerum infimi ventris, lienis, hepatis, mesenterii, cachexia, sterilitas antegressa, corporis totius cacochymia, vel uteri dyscrasia, & frigida humida intemperies, hinc fœminis provectoris ætatis ex hac causâ provenit: In maritatis, partus laboriosi, unde ortum fluorem album, dolorificum valdè nec uniformem, observavit *Blasius observ. medic. rar. part. 5. observ. 3. p. 65.* Contrahitur enim sæpè imbecillitas uteri à partu, à contusione, aut ab aliâ externarum causarum vi. Molam sæpè uterum debilitare, ut profluvium album sequatur immedicabile, scribit *Rolfinc. epitom. affect. corp. part. 1. 3. c. 25. p. 368.* Paria facit abortus frequens, secundinarum improvida & violenta post partum avulsio, mala gravidarum tractatio, lochiorum fluxus imminutus, & depravatus, lumbarium partium refrigeratio, testium hydrops, atque dispositiones aliæ morbosæ in aliis se exerentes. Quin & erosio & exulceratio ipsa sæpè concurrit in glandulis uterinis, à tensione, vel salino acri principio, aliisque lædendi modis orta. Vid. *Blas. l. c.*

Trahenda quoq; in hunc censum, ex medicamentosarum rerum ordine, quandoq; purgantia fortiora, & *degrasina*, liquantia serum,

referente *Platero Tom. 3. l. 2. c. 7.* ab illis assumptis, supervenisse hunc fluxum, quæ nunquã eundem ante passæ fuerint; multas quoque, dum thermis aliquamdiu infedissent, hoc vitium contraxisse, notavit *idem*. Sicut autem in priori stimulus fortior & irritatio medicamenti cathartici, ad uteri confinia pergendo, sollicitavit archeum ad expellendum; ita in posteriori, ab illarum continuato usu, vel potius ab usu, adauctâ humiditate corporis, & fluxilitate humorum promotâ, ob *ατολν* potissimum id evenit. Atque ex hõc proluxo causarum catalogo tandem emergit generalis assertio: Quicquid lympham vitiosam in corpore gignit, & ad glandulas uteri promovet, fluorem album producere valet.

CAPUT VI. Signa, & phænomena occurrentia investigat.

Ersi spontè patet ex relatione ægrarum malum hoc, nec signis opus est ad eruendum; attamen, ut felicius ab aliis congeneribus discerni possit affectibus, formales ejusdem proprietates, & signa determinantia, specifica, sive pathognomonica dicta, examinanda. Inter quæ occurrunt **ESSENTIALITER INHÆRENTIA** à fluxu, ejusque modo petita, nempe materiæ ut plurimum albæ serosæ per loca muliebria effluxus, sive mavis lymphæ p. n. ichorescentis, magis vel minus fluxilis, à sanguine substantiâ & colore alienæ, idque plerumque sine dolore, inordinatè, ante, cum, post, & absque mensibus, cum madore muliebrium locorum, & molestiâ conjunctâ. Vid. *Sylv. & Plat. c. 1.*

POSTESSENTIALIA, accidentia sive symptomata dicta alia ex necessitate consequentia, varia sunt, pro subjectorum, & causarum morbificarum ratione. Inter **ACTIONES LÆSAS** in *Facultate* quidem *Vitali*, nonnunquam pro fluxûs duratione, & molestiâ, virium lapsus, respiratio scandentibus difficilior, pulsus debilis, & secundum *Galen. l. de pr. sag. ex puls. c. 4.* interdum vermicularis adest; In *Naturali* nutritio sensim atq; sensim labascens, macies, ventriculi appetentia dejecta, & cruditas. Nonnullis procidentia uteri contingit, ab humiditate hâc p. n. laxatis vinculis, interdum uteri exulceratio accidit, & alia; In
ani-

animali lassitudo, dolor lumborum, dorfi, ut & partium, quæ circa pubem sunt. In QUALITATIBUS MUTATIS, intumescencia oculorum, pedum & manuum tumor, & gravitas. Facies in prodigo hoc fluxu fædo pallore deformatur, & decore vitali suo orbatur, fœtor in consummatis spirat, ut non possit ferri; quale exemplum habet *Heurn. comment. in l. 5. aphor. 56.*

De his signis *Hippocrates l. 1. de nat. mul. c. 15. t. 2. 3. & 2. de morb. mul.* Cum fluxus albus, *inquit*, obortus fuerit, urina qualis asini apparet, & dolor inum ventrem habet, & lumbos, & lateris mollitudinem, & tumores fiunt crurum & manuum, & cava oculorum elevantur, & oculi tumidi sunt, & color arquatus, & albus fit, & cum iter facit, anhelat, &c. Testantur autem hæcæ signa, cachexiæ communia, loqui *Hippocratem* de affectu hoc confirmato magis, & habitum nanciscentæ, à totius cacochymia ortum suum habente, & cachexiam præsupponente, vel post se trahente, qui tot satellitibus infestis omnino stipari potest; alii si in principio fuerit fluxus, & mitior, sæpè uni cedit, vel alteri medicamento, & præcaventur omnia hæcæ, ne jungantur mala.

Considerantibus igitur strictiori sub conceptu hoc symptomam, ob peculiararia phænomena, explicationem merentia, non quatenus sub cachexiæ generali titulo militat, & ab eâ vel fovetur, vel in eam neglectu transit, concipere non incommodè licet gradus ejusdem, quatenus à constitutione totius bonâ vel malâ ingravescit, vel mitescit hic ipse; vel enim tota quasi vitiosa est lympa in corpore, quod universale importat vitium, vel loco solum peccat, & motu, h. l. in utero vitium capiens, quod particulare magis est, de quo hæcenus dictum.

Illustrat hanc diagnosin & CAUSARUM notio, tum antecedentium, tum fœventium, quæ, quò concurrunt magis ad producendum effectum morbosum, eò præsentius lædit, & obstinatius, quod quidem ex dictis, ad individuum facillè applicandis patere potest satis.

Confirmat idem SIMILITUDO, seu ratio ægræ hujus, vel illius, seu respectu aliarum instituta. Omnes nempe conveniunt in *εὐρησιαι* hæc, licet modificent eandem alia.

CAPUT VII.

Differentias enumerat.

VARIAT hic fluxus tùm ratione sui, tùm aliorum. Refert enim ideam ejus, à quo fluxit. Unde DIFFERENTIAS agnoscit varias, atque multiplices. In GENERE ratione *quantitatis*, alius largus & copiosus est, alius modicus; mensura tamen illa non æstimanda est ex copiâ, quod simul & semel à *Septor* profundatur humor, sed ex continuitate. Quæ enim successivè fluunt, continuato cursu, licet paulatino in se, quantitatem nihilominus insignem sortiuntur. Ratione *temporis* alius continuus est, & assiduus, alius interpolatus, & interruptus, alius longo tempore durat, alius brevi cessat. Ratione *ordinis*, aut servat menstruum tempus, & per intervalla redit certa, tanquam socius, quod rarius, aut inordinate affligit. Ratione *qualitatis*, & quoad colorem spectatus, modò albicans est, & pituitosus, sero, lacti, aut cremori pitisanæ similis, ut *Aetius tetr. 4. serm. 4. c. 65.* & *Jac. Sylv. comment. de mensib. mulier. tomò gynæc. comprehens. p. 157.* *Rod. à Castro l. de morb. mul. c. 14.* *Ludov. Mercatus l. 1. de affect. mul. 15.* habent, vel hordei, ut *Paræus l. de gener. bom. cap. 58.* modò citrinus, aut pallidus, modò lividus, saniosus, subviridis. Quin & mille aliæ sunt secundum rationem majoris & minoris istorum species, teste *Aret. de sign. & caus. diut. morb. l. 2. c. 11.* *Odore* aliàs teter est, & graveolens, aliàs nullo odore molestus; modò acris, interdum & vesicans, corrodens, adurens, salsus, ichorosus, ut quascunque partes attigerit, erodat, aut leviter saltim exulceret, ob particulas biliosas, salinas exuperantes, quale exemplum recenset *Graf. de organ. mul. c. 9. p. 137. seqq.* Aliquando mitis, inodorus, benignus, paucus, nullâ vi erodendi præditus, cujusmodi est pituitosus.

In *consistency* alius tenuis, aquosus est, à feroforum humorum superfluitate, alius spissior, vel instar albuminis ovi conquassati, teste *Platero l. c.* aut albi mucii, aliquando etiam viscosus ac lentus.

Ratione SUBJECTI patientis, alius est infantum, alius puellarum, adultiorum; alius gravidarum, viduarum; alius veterum.

Ratio.

Ratione CAUSÆ, vel in utero latitat vitium, & viis, vasisque e-
jus propriis, vel in lymphâ, & succo glandularum, si hoc, fluor est
parcior, & signa demonstrant affectam partem: vel extrâ uterum si
hæret culpa, à malè affectorum viscerum *δυσνογία* peti potest,
fluxus etiam copiosior est, unde inquirere necessum est, in corporis
reliquam constitutionem, & scrutari viscerum *ἀσζία*, quæ inter-
pretis sæpè instar loquuntur, ortum & progressum fluoris hujus
prodentes. Ratione *modi affiendi*, alias gravius, alias levius afficit,
alius solitarius, alius cum affectibus aliis complicatus affligit, mitior,
& crudelior, dolorificus, & sine dolore, &c.

Quomodo verò ab affinibus aliis, cum quibus sæpè confun-
ditur, fluxibus discernatur, ex signis distinctivis patet. Hinc à men-
sibus decoloribus aliud dicit vitium, nec nisi improprie mensium al-
borum nomine venit. Menses enim decolores ad menses adhuc per-
tinent, & sanguinem præcisè dictum, quamvis depravatum, & sub
verecundo suo habitu & colore vitiosa recrementa p.n. condentem:
Fluor albus verò & substantiâ, & colore diversus est, deinde etiam
excundi tempore & modo; servant enim suum adhuc periodum
etiam non rarò vitiosi menses, licet non adeò exactè, fluor verò
muliebris promiscuè sine ordine visitur, & cum inordinatis mensibus
quandoque jungitur. Vid. *River. observ. Centur. 2. obs. 55.*

A gonorrhæâ muliebri verâ, sive materiâ seminali, vel ea pro-
pter discriminari debet, quod hæc in infantibus & imuberibus pu-
ellis, quibus ætas & natura tale negat, non habeat locum, quæ tamen
fluorem album patiuntur, tum etiam, quod majori excernatur quan-
titate humor in fluore albo, quam de liquore seminali præsumere
liceat; præsertim stante hypothese recentiorum de ovario, unde go-
norrhæa petenda, si vera esse debet. Fluor albus verò ex glandulis
potissimum, & lacunis uterinis, vasisque lymphaticis, in specie à
glandoso prostatarum corpore provenit, quod gonorrhæam vocat
Grafius de mul. org. c. 6. quamvis proprie talis vix dici possit. Uti
& à pollutione nocturnâ eò distinguitur, quod sine imaginatione rei
venereæ, & citrà somnum contingat. Nec de seminalis materiæ
effusione credere nos sinit diuturna sæpè fluxus albi duratio, citrà
interitum ægrarum, veluti *Forestus* foeminam cachecticam, per
unde-

38.

undecim annos hęc detentam, observavit *lib. 28. de mulier. morb. obs. 19.*

A virulentā verò, & ex impuro cōitu contractā gonorrhœa, dignoscitur fluor albus, quod miasma venereum, tam prostates glandulosas, quàm vaginam uteri, & sinum pudoris exulceret, adeoque sanies adsit, cum insigni dolore & molestiā. Quod si, ait *Paræus l. de hom. gener. c. 60. tom. gynac. cit.* mulieres sint, quæ, cum gonorrhœa virulentā laborant, honesto nomine culpam pratextentes, fluore muliebri, seu uterino, laborare se mentiantur, quod in utroque affectu ingens profundatur eluvies, sanè, in eò, discrimine & iudicio medicorum opus est.

Purulenta denique excretio præsupponit abscessum, sive ulcus uteri, quale in uteri cavo, in foeminā infœcundā, deprehendit *Harveus Exercit. de gener. an. c. de partu p. m. 532.* saniosum quid & purulentum aliquando ejiciente, mensibus interim stato tempore ritè fluentibus, quod aliqui fluorem album, alii ulcus sinuosum suspicati sunt, quod posterius *αυτοψία* detexit, notabili quantitate puris, ope speculi matricis, circā orificium internum matricis inventā; quò spectant observationes rariores, de ulcere musculorum uteri vaginæ vicinorum, & utero purulento, apud *Blasi. l. c. obs. 4. & 5.* In fluore albo verò, seri vitio eò acrimoniæ & malignitatis provento, ut exulcerare, & exedere possit papillosas & glandosas partes, concedi quidem potest & debet aliqua exulceratio, sed superficialis saltem, & longè alia; adde, quod congressum vix ferant & admittant taliter affectæ, quod tamen fluore albo affectas non impedit, teste *River. Prax. l. 15. c. 4.* Hinc attendere par est differentias has, licet graduales sæpè, & accidentales, ne confusionem pariant.

CAPUT VIII. Prognosin subjicit.

DE EVENTU morbi dicturis spectanda sunt, loco fundamenti prognoseos, recessus à statu naturali, & proportio inter læsam naturam, & lædentem morbum. Cumque excretio sit, ipsa *εὐφορία*, vel læsio, aliaque hujus commatis eandem modificantia; hinc ad *πρόβλεψιν* instituendam, SALUTIS & MORTIS, sic pronuntiare licebit, de

de hoc in genere: Fluor albus moderatus in se & per se, non infert periculum mortis, quin imò parum habet in recessu, cum morbosum in *diuresi* consistat, & in sanis alioquin foeminis, aut virginibus, multis mensibus, vel etiam annis, innoxie procedat, juxta *Plater. l. c.* Si verò acquirat vitium, à gravioribus foci causis, & accidentibus stipatus peioribus, aut copiosior, uteri morbos & symptomata dabit, qualia à fluxu fortè quinto, apud *Hippocratem*, albo prodeunt, *l. 2. de morb. mul. c. 11. t. 1. & seqq.*

Deinde, cum sibi relictus facultatem naturalem potissimum impetat, vitalem & animalem verò salvam serè sinat & illaenam ex parte, non adeò proximè vitæ insidias struit, quin, testante *Aristotele l. 3. de gener. anim. c. 4.* sæpè in bonitate naturæ, evacuantis per muliebria loca totius corporis excrementitios humores, numerandus, præfertim si modicè fiat. Servat enim corpora integra secessus excrementorum, utpote, quæ causæ corporibus sunt, ut ægrotent. Cum igitur uterus, dum procreationi non studet, omnis foeditatis muliebris, corporis non puri, receptaculum sit, ut ait *Heurn. comment. in l. 5. aphor. 28.* si eliminet noxium, juvare magis sanitatem, quam impedire, credibile est; sin secus, malum non negligi vult, & posthaberi, citrà insigne corporis detrimentum.

Si enim habituale sit, & confirmatum malum, difficillimæ curationis evadit, & plurimum post se trahit malorum agmen, unde & *Hippocratis illud s. aph. 56.* huc applicari potest, si muliebri profluvio convulsio, aut animi defectus superveniat, malum. Par ratio est, si alii fontici morbi præcedant, comitentur, vel sequantur, velut inappetentia, cachexia, hydrops, *atresia*, sterilitas, uteri prolapsus, & alii languores, vitæ quoque non rarò periculum minatur, sive ansam & occasionem hisce dederit hic fluor, sive ab iisdem originaliter provenierit. Variat hinc prognosticum etiam, ratione consequentium, vel comitantium symptomatum. Complicatus simplicior est, sibi relictus mitior. Sic & si ab uteri particulari magis vitio, naturales ejus actiones læsas solum sequatur, tanti non est, secus si à toto, seu partibus his, vel illis, ad vitam magis facientibus, sustentetur, & foveatur.

Quod si non adeò periculosum est hoc vitium, foeditate tamen & molestitiâ suâ, gravissimum est muliebri sexui, ut qui munditiei & cosme-

cosmeticæ deditissimus, tale quid in corpore suo experiri, cum tædio & displicentiâ cogitur, unde tantum abest, ut facile tolerent nonnullæ, ut potius hinc δυσχερῆσις oriatur, tristentur, doleant, pusillanimes & melancholicæ fiant, & à vigore mentis, pristino desciscant; namque & sibi, & aliis, inprimis verò maritis diutino affectus tractu, & putridi quasi miasmatis contagio inde acquisito, exosæ fiunt, & ad conceptionem ob squalorem hunc inhabiles redduntur, quò magis familiare sibi reddiderit uterus vitium, & debilitate conceptâ, archeus quasi errabundus uteri operâ abutatur. Cum autem in sceminis uterus sanitatem earundem multum disponere possit, non minus ac labem patiens vitale serum, inde necessariò emergit sanitatis labes, & neglecto malo, vitæ dispendium, præcipuè cum per longas invaluit moras, adscitis in consortium potentioribus, in corporis interiectionem, malis.

LONGITUDINIS & BREVITATIS signa ex antè dictis constabunt, si nimirum contumax & rebellis affectus vires eundo acquisiverit, & primam eluserit curam, multiplicando suum seminum, & ulterius disseminando, archeo uteri magis debilitato, longior & gravior existit, vel consuetudine tandem in naturam versâ, productiori morâ, habitualis factus, ægrè coercibilis evadit, nec nisi longò medicamentorum usu cedens. Quin & sæpè in vetulis ad capulum usque affligit & commoritur, ut ait Rod. à Castro c. l. uti ex adverso, ubi mitiora cuncta & benigniora, citioris convalescentiæ spes affulget, unde Galenus Boethi uxorem intra tredecim dies restituit, ut ipse refert l. de præcognit. ad Posthum. c. 8. & Riverius mensis spatium curæ absolvendæ dedit, diuturno licet afflictâ malo fuerit ægra, Cent. 1. obs. 81. Quid autem vetat, brevius finiri, aurigante naturâ, & medicamentis aptatis hunc fluxum?

A morâ verò & duratione dependet bona vel mala Prognosis, cujus intuitu ante omnia principium attendere fas est, & quamdiu duraverit, sollicitè scrutari; rarius tamen ad ægras tales cum advocerur medicus, & nisi notabiliter læserit corpus, sufferre libentius incommoda, quàm detegere præ pudore soleant sua sæpè mala mulieres, ex intempestivo hoc pudore, malum in deterius ruere sinunt, quod de mensium quoque fluxu suppresso, & aliis constat. Si tamen

occa-

occafio tulerit, resque per internuntias agatur, postulat omninò consilium & auxilium medici fluor iste, neque, præside naturâ, pudeat sordium quoque muliebrum scrutari genimen, & avertere causas, morbosam hanc eluviem inducentes, atque in sanitatis libertatem asserere afflictas.

Prout autem vel cacochymia totius, vel visceris alicujus principalioris *ærolia*, vel uteri denique nativa, aut adscititia dispositio, ad fluorem album fecerint, eatenus modificatur prognosis; item quò major excrementorum proventus cum lymphâ, velut vehiculo, ad sentinam hanc confluerit, & qualitates, sive accidentia excreti longius à naturali statu absuerint, & alienioris indolis, eò difficilior & infeliciores cura evadet.

MODUS EVENTUS ad salutem ordinariè fit, materiæ peccantis, sive lymphæ in glandulis uterinis excrementitiæ factæ & vapescens, partim evacuatione & aliorum diversione, partim correctione & alteratione; ita in ordinem & viam redire solet natura, & fluxus cessare, lymphæ motu restituto, & coagulo ac *sclores* remotis, roboratis glandulis & vasis, uteri œconomia restitutâ, non minus ac viscerum reliquorum crassi & tono confirmato.

Ad mortem terminatur, adscitis in consortium aliis malis, cachexiâ, hydrope, & similibus, seu *versatiles* factâ, & excerni solito vitioso humore atibi collecto, & exudante, seu naturâ tandem dejectâ & succumbente, subsequo nonnunquam marasmo.

CAPUT IX.

Curationem in genere delineat.

Frustrâ foret hæc *σωφροσ* omnis prolixior tractatio, nisi ad *περίεως* collimaret scopum, imò, quod alicubi jocatur *Helmontius*, Medicus à dicendo potius, quàm faciendo nomen haberet suum, si artem medendi non exerceret. Ut igitur præmissis præmittendis, quæ procurâ affectus hujus spectant, subjungamus, superest hic porro labor, ut eritis indicationibus, auxilia inveniendò, inventa præscribendo, præscripta debito modo administrando occupemur, secundum trigam indicationum institutâ methodo medendi fulti.

E

CURA-

CURATORIA fluxum potissimum attendit p. n. aufereſſo, vel *ſiſtendo*, viarum & vaſorum laxitatem reſpicit, glandularum tonum reſtituit, fermentum roborat, lympham depurat, & ſplendore ſuo animali coruſcare facit, extravafaſtam evacuat, & ichoreſcentiam corrigit, tum etiam conſolidando fibras & villos uteri, adſtringendo, humiditatem exceſſivam abarceſcit, & ſoluta repagula firmat; totius inſuper maſſæ ſanguineæ integritatem promovendo, & ſpirituum vigorem præſtando, ſtatum inducit ſanitati debitum, & priſtinam (quoad poſſibile,) naturæ bonitatem ſœnerat.

PRÆSERVATORIA in ablatione cauſarum quarumcunque, fluori albo velificantium, intenta eſt, ut prohibitione materiæ novæ proventûs, & lymphæ uterinæ remoris ablatis, motus, ubicunque impeditus, liberior fiat, & præcaveatur affluxus, hinc viſcerum fermenta & digeſtionû culinas attendendo, ſi quæ cacochymia timenda, avertatur, extricentur obſtructions, cruditates removeantur, & functionum defectus alii reſtaurentur, adeoque & ſtabula & foci excrementorum expurgentur, & materia morbiſica eliminetur, præterea conſpurcantiã lympham peregrina miaſmata & deſcædantiã, diſcutiantur & diſjiciantur, ut quoad potis eſt, natura eluæctetur.

VITALEM denique attendentes, virium rationem habere jubemur, & præſentium & futurarum, ut excitatus à torpore archæus, fermentatione ſanguinis naturali promotâ, priſtino partes perfundat vigore, & continuando ſtammam irradiet luce ſuâ vitali totum integrale, quò animalis etiam ſplendeat focus, & reſpublica microcoſmica florentior degat; adepta verò robur natura occaſiones morborum feliciter avertat, ſuccos vitales magis elaboret, & vitæ baſamo delibutis organiſ promptior ad valetudinem via ſit.

Hos ut aſſequamur ſcopos, præſidiarum materiã opus eſt, quam largâ manu ſubminiſtrat triplex gazophylacium, Chirurgicum, Pharmaceuticum, & Diæticum, ex quibus auro & gemmis contrâ pretioſa depromere integrum eſt naturæ miniſtro, pro ſervandâ ſalute, in morborum vindicationem coſtituta deſtinata. Nobis verò id unicè hâc vice curæ cordique erit, ut, ſelectu inſtituto, ex vaſtiſſimo hocce florilegio ea ſolum mutuemur auxilia, quæ priorum indicationum fines explere, ſcopos aſſequi, & ægrarum laborantium votis ſatiſfacere poſſint.

CA.

CAPUT X.

Fontem Chirurgicum aperit.

Ex hōc, quid primū suppetat, sciscitandum. Est autem de Venæ Sectione inter autores non levis controversia, num locum habeat in fluore albo? Quamvis verò hujus præsidii generosi & heroici usus multiplex & varius sit in quàm plurimis affectibus mulierum, hoc tamen loco minus convenire videtur, tanquàm minus indicati à fluore albo, in se & solitariè spectato. Cum enim sanguinis partes oleosæ & sulphuræ balsamicæ pauciores in hōc statu, vel subjugatæ saltem videantur, conservandæ potius & excitandæ, quàm profundendæ veniunt. Deinde Venæsectio plethoræ magis, & universali sanguinis & feri vitio debetur, quàm particulari feri excurrentis motui; qui sæpè levius importat malum, quàm ut auxilium hoc postulet. Adde & hoc contraindicans, quòd, emisso sanguine, intimius recipi in massam sanguineam serosa uteri inquinamenta, & penitus inde affici eandem metus sit; quare consultò abstinendum esse ducimus.

Potest tamen in plethoricis & biliosioribus mitti sanguis, si redundans in universo corpore, causæ sine quâ non rationem habeat hujus fluxûs, vel à suppressis & inordinatis vel imminutis quandoque mensibus foveatur hoc malum; vel si aliud quid urgeat, & circumstantiæ loci, temporis, subjecti, aliaque id suadeant, in brachio vel pede institutâ moderatâ educatione. *Galenus* equidem, in curâ uxoris *Boethi*, non meminit hujus auxilii, & feliciter tamen absolvit curam; quod tamen de omnibus non valet.

Prodesse queunt etiam vicariæ V. S. CUCURBITULÆ, tùm scarificatæ, tùm siccæ; illæ quidem in dorso & brachiis, scapulisque institutæ, ob glandularum & vasorum lymphaticorum in intercutaneis partibus notabilem copiam, partim evacuantes, partim divertentes & revellentes lympham copiosam ad uterum euntem; hæ verò ob diffusionem majorem, & transpirationem, reperatione pororum adjunctâ, liberio rem, lymphæque motum à centro ad circumferentiam magis promovendum, adjuvante potissimùm calore, & dissipante humidum.

His quandoque succenturiari possunt VESICATORIA, pro eliminando & divertendo sero nunquam satis laudandum remedium, cujus ope fuscitatus lymphæ motor citatius movere undas, & *αἴμα* alicubi factam in corpore disjicere promptius potest.

FONTICULOS quoque sua manet hęc laus, præsertim si diutius duraverit affectus, & rebelle magis malum talia poposcerit auxilia, in vetulis & aliis quoque administranda; cùm ad hos tanquàm ultimum asyllum & sacram anchoram sæpè confugiendum sit. Hi verò inuri possunt tum brachiis, tum femoribus, quamvis *Primerossus* cavere jubeat, ne majorem, in cruribus si fiant, affluxum ad uterum concilient; *Riverius* tamen in diuturnis convenire asserit, quòd per hæc emissaria inutilis materiæ portio evacuetur. Ob majorem diversionem, in partibus supernis commodius excitantur. Quantum autem in lymphæ & seri vitiiis præsent, toto die comprobatur experientia, quippe cùm evacuationem non solùm, sed & derivationem & interceptionem præbeant insignem, cùm totius & partium affectarum alleviatione, sensim, & velut per *ἐπιπόρευον* excretà non saltem per lymphatica vasa & venas resluentis, sed per arterias quoque adfluentis seri quadam portione, merito suo in magnis habendi remediis, & non frustra hęc commendandi.

SETACEUM quid præstiterit in hóc affectu, edocet *Fabritius Hildanus Centur. 1. observat. 4.* qui diuturnum talismodi fluxum, & inde ortam sterilitatem feliciter eo curavit.

LIGATURAS in partibus superioribus suo usu non carere autores existimant, quæ si non juvent, ita moderandæ, ne noceant.

FRICTIONES denique memorandæ, quas tantoperè cum *Galieno* extollere fas est, quandoquidem in frigido humido & catarrhoso statu, cutis densitate & pororum obstipatione, proficuas observarunt Præfici. Ratio in promptu est, cum constet, ab harum usu per aperta magis coeca cutis spiracula halitiosa seri effluvia evaporari, & calorem internum, per fuscitabulum hoc agitatum, dispellendis noxiis idoneum magis reddi, motum sanguinis & seri atacriorem fieri, & sulphuris expansioni spatium amplius concedi; non est ergò quod recedamus à Veteribus, multum in eo auxilii quarentibus. Eligendus autem præ aliis modus hic, ut, quæ molliter tractari

Clari volunt foeminae, mollioribus primùm, post asperioribus fricentur linteis, quae nonnunquam, pro re natâ, suffimentis quoque, in specie succino., aliisque anticatarrhalibus gummatibus, resinisque perfumata, dissipationi & evaporationi, adde & roborationi & exsiccationi amplius inservire possunt, continuatâ per singulas dies, mane & vesperi ad fornacem calidam, vel lecto hâc enchiresi, quod Galenus quoque fecit c. 1.

Quod si ferositatum cumulus major aggravet, & deviationes lymphæ graviora minentur incommoda, de salivatione quoque; Sialii cogitandum, saltim incompletâ, per interna & externa, pilulis & aliis propinatis insituendâ, quâ mediante feri fluxilitas aliorum duci, & coagulum disjici commodius possit; observatis tamen circâ hanc curam cautelis, ne impuro, nec expurgato prius vitiosis humoribus debite corpori, talia applicando, irritando veluti crabrones, majus inferatur malum, vel humidum nimis absumendo, in siccitatem vel tabem præcipitentur ægræ. Moderari ergo talia in foeminis, & ad naturalem statum, ceu normam & regulam, des deflectentem reducere naturam, omnium in cura optimum est.

CAPUT XI.

Pharmaceutica proponit.

A Chirurgiâ discedentes Pharmaciâ ingredimur, unde plenariam sibi curam spondet affectus, cum constans & fidum non possit à prædictis sperari auxilium, nisi hæc in subsidium jungantur. Possunt autem jure merito dispesci in universalia remedia & particularia, quorum illa universum magis attendendo corpus, hæc partem affectam potissimum juvando, medici intentionibus satisfacere possunt, prout indicantur à suis indicantibus. Ne verò *ἀπεθόδως* procedamus, consvetis proponemus singula loculis.

LENIENTIA ut in omnibus ferè morbis, ita hîc quoque locum habere suum posse, arbitror, & tantò magis quidem, quod purgantium *δραστικῶν* vim sustinere non æque valent imbecilliores mulierculæ, hæcque purgantium velut succedanea sint. Cumque primas blandè expediant vias, & abstergant collectas fordes, aditum

cæteris medicamentis procurant faciliorem, etiam si minorum gen-
tium dii sint. Commendamus autem præcipuè *aloetica*, lenientium
quasi basin constituenta, balsamum sanguinis & feri eximie tuen-
tia quoque, & corruptelas auferentia, qualia sunt *Pilula aloetica*
Francosurt. Glassana, *Tartarea per fermentationem parata D. Præsidiis*,
& aliæ, quæ exaltari & acui possunt pro lubitu, vel fortioribus pur-
gantibus & resinis earundem, vel Stialibus, croco, Olo Stis &c.

℞. *MP. aloeticar.* ʒ℞. *resin. gialap.* ʒ℞. ʒli ʒ. gr. v.
ol. cort. aurant. gtt. ij. M. F. c. *elix. Prop.* l. a. Pil. minores
n. LX. S. *Laxiv. Pillen.*

℞. *rad. mechoacann. alb. nigr. an.* gr. viij. *crem. Fri* ʒ℞.
fec. bryon. gr. iij. *elæosach. cinnam.* gr. j.
M. F. pulv. S. *Laxiv. Pulver.*

℞. *rob ebuli* ʒj. *rhob. Alex.* ʒj. *extract. bryon.* gr. vj. c. f. q. *facch.*
F. l. a bolus. S. *Laxiv. Bissen.*

Species item laxantes pro infusione & nodulis, vel decoctione,
cum uterinis commixtæ, prolixam enarrationem non effragitant,
quales passim obviæ apud Prædicos. *Pruna* quoque & *passula la-*
xativa cum *fol. fenn. rhabarb.* & aliis, decoctæ & fermentatæ, pro
delicioribus locum habent. Clysteres item lenientes & emollientes,
additis abstergentibus ac uterinis compositi, usum spondent non
exiguum, ob uteri viciniam, & derivatos è corpore ad intestino-
rum glandulas humores, decenter administrati.

PRÆPARANTIA & digerentia, humorum vitiosis qualitibus
debita, varia esse possunt, pro peccantium conditionibus, opponen-
do singulis contraria, potissimum ex *Æorum, Stialium, aperientium,*
attenuantium & incidentium classe, quæ pituitam præparando, & ad
exitum disponendo, coagulum avertere, obstructionsque viscerum
sub hypochondriis referare possunt. Sicubi verò biliosi peccaverint
humores, vel acidi, austeri, acerbi, fixi, pontici, absorbentia, *tan-*
tia, saturantia, & invertentia jungenda aliis, & in auxilium ducen-
da, omnia, pro iudicio medici prudentis, ad speciales casus dirigen-
da. Talia sunt *Ra Scyd. pomat. arcan.* ʒ. *Stiale, Ra Stis volat. ta-*
marindinata, ʒ digestivum Sylvii cum Stibus uterinis, *ess. Stis ab-*
luth. oxymel. f. & squillitic. Croc. Stis Aatus, O latus, pulveris cachectici,
stoma-

stomachales, v. g. *Quercetani*, (quò foeminam albo fluxu laborantem restituisse se scribit *Osw. Grembs. arb. integr. & ruinos. libr. II. Cap. 1. §. 12. de defect. organ. hum. gen.*) & aliorum.

PURGANTIA optimè huic affectui convenire omnium Prae-
dicorum suffragio constat, & *Galenì* quoque, qui iis feliciter usus
in curâ uxoris *Boethi*, ab iisdem primò auspicatus eandem, dum
absumendo causam & materiam morbificam apprimè curationi ve-
lificantur. Hæc ipsa divertendo quoque fluxum ad alvum, per
ordinariam viam eiciunt, meritoque universalia audiunt remedia,
pro humoris peccantis ratione ex illorum apparatu seligenda.
Potissimum verò phlegmagoga, & seriduca seroso debentur flu-
xui, mitiora tamen, & violentiæ gravioris expertia, non tam semel &
unâ vice, si major excernendorum copiâ adfuerit, sed iterum at-
que iterum, & per epicrasin repetenda, interdum & cholagoga &
panchymagoga, singula ita ordinanda & moderanda, ne commo-
tione majori inductâ, (veluti in gonorrhœâ virorum non rarò, ci-
trâ noxam tamen, fieri assolet,) augeatur fluxus magis, & versus ute-
rum præcipitetur, quod tamen vix timendum, si natura rectè
agens, purgatione *εὐχόως* institutâ, excrementitium per vias in-
testinales eduxerit, atque hoc glandulæ quoque uterinæ ab
oneroso humido liberatæ fuerint. Conveniunt præ cæteris (*α*)
Jalapina, in pulvere, bolo, essent. pitul. potion. & aliis formulis
facilè distribuenda, quemadmodum *observat. 8. Riverio à Sim. Jaco-
bo* communicatam legenti innotescit, solâ octiduanâ resinæ gialapæ
usurpatione, (non temere tamen imitanda,) affectum septime-
strem mulieris quadragenariæ feliciter sublatum. Et *Riverius* ipse
Centur. 3. obs. 81. testatur, se, frustra tentatis aliis remediis, in pûl-
na laxante certum & fidum invenisse auxilium, ejusq; ope, per men-
sem integrum adhibitæ solum, diuturno fluore albo laborantem
mulierem profus ab eodem liberasse, quod medicamentum rur-
sus in praxi commendat *libr. XV. c. IV. p. m. 448.* Similem ob-
servationem vide apud *Gregor. Horst. libr. V. de morb. mulier obs.
XVIII. (β) Rhabarbarina*, quali infuso per epicrasin facto, & *Râ cor-
rall.* in liquore aliquo convenienti per aliquot dies exhibitâ, felici-
ter fuit restituta puella vi. annorum, corpore cachectico, fluorem
album

album passa apud Thom. Bartholin. *Act. Hassniens. ann. 1671. & 1672. obs. 83.* (V) Sennata, Tamarindinata, ut & quæ ex Agarico & Carthamo confunt leniora purgantia, variis sub formis data, citò & tutò juvantia, atque hæc ipsa cum successu exhibuisse *Exc. D. Pres. Patronum meum & Præceptorem ad urnam colendum, sæpius auribus accipere licuit.* His junguntur commodè aromatica, roborantia, uterina, ceu dirigentia, ex quibus varia formula concinnari possunt.

- ℞. pulv. laxat. veget. ℥j. crystal. ʒ℥. fecul. bryon. gr. v.
 ol. destil. succin. gtt. j. M. F. pulv. D. in chart. S. Purgiv. Pulver.
- ℞. resin. gialap. ʒ℥. ʒi gr. iij. cinamom. ℥ij.
 sirupi ros. solut. q. s. ad grat. M. S. Purgiv. Cast auf 1. mahrl.
- ℞. extract. agaric. gialap. ā. gr. xij. ʒ dulc. gr. iv. ol. anis. gtt. iij.
 M. c. Elix. PP. F. l. a. Pilulæ.
- ℞. MP. ʒ ear. Schröd. ʒ℥. resin. scammon. gialap. ā. gr. v. extr. elat. gr. iij.
 ol. macis gtt. ij. M. c. essent. succin. F. l. a. Pil.
- ℞. extract. panchymagog. Croll. gr. xv. magister. g. de goa gr. iv.
 croc. ʒ sulphur. ʒ diaphor. ā. gr. ij. ol. rut. gtt. ij.
 M. c. essent. ʒ is cydon. F. l. a. Pil.
- ℞. rob. ebuli ʒ℥. extract. rhab. gr. xij. resin. gialap. gr. viij.
 sacch. rosat. & sirup. matricar. q. s. M. F. bolus.
- ℞. conserv. ros. ʒj. spec. diagal. Myns. ʒ℥. sirup. artemis. q. s. M. F. bolus.
- ℞. rad. artemis. bryon. fœnicul. ā. ʒij.
 arisol. rot. ʒj. mechoac. alb. ʒ℥.
 summit. artemis. cent. min. absinth. ā. m℥.
 flor. cheiri, calend. ā. p. ij. fol. senn. s. s. ʒvj. myrobal. omn. ā. ʒj.
 rhab. alex. ʒi℥. epithym. p. ij. cass. lign. ʒiv.
 costi veri, cortic. tamarisc. ā. ʒij. Conc. contus. D. in sind. rub.
 S. spec. zum Laxier Wein.
- ℞. extract. cartham. ʒj. resin. scammon. gialap. ā. gr. iv.
 ʒl. ʒ gr. ij. ol. cinnam. gtt. j. c. elix. uterin. F. l. a. Pil.

Tacemus elix. propr. purgans, pulv. diasennæ, extractum diacarthami, & id genus alia. Cavendum verò, ne in gravidis, & quibus mensium fluxus instat, præposterè his utamur, ne in illis abortum, in his immodicum sanguinis fluxum concitemus.

VOMI-

VOMITORIA quoque ad expellendam materiam morbificam actu & positivè præsentem faciunt, hincque cum *Riverio c. l.* in hoc affectu maximè commendantur; præsertim verò in *εμετικῶν*; & quibus saburra humorum circa ventriculum, & in eo collectorum hinc labores & negotium facessit, unde malum hoc nonnunquam fovetur, & digestionis vitiosæ prima hæret radix ac origo, ad cæteras quoque diffundenda. Expurgare ergò præcordia, & everrere primarum viarum sordes, tanto magis opus est in foeminis, quò major his relicta noxa manet cæteras partes, & consequenter uterum; deterfis verò & eliminatis fermentum pristino suo restituitur vigori, spirituumque remoris hinc loci stabulantibus ablati, potentior & insignior operandi emergit efficacia, utroque ad ventriculi munia ritè exequenda maximè necessario subsidio. Et quamvis non æque è longinquo noxia educere valeant emetica, sufficit tamen his ipsis, tanquam herculeo remedio, præmissis, reliquam curæ partem feliciter perfici, & intentiones medici cæteras ex voto magis expedi-ri posse.

Rx. elect. de asar. Fernel. ℞ij. Θ is Oli ℞j. oxymell. squill. & sacch. q. l.
F. l. a. bolus S. Brechbissen.

Rx. \mathbb{F} emetic. gr. iij. Θ artemis. gr. vj. elæosacch. cinnam. gr. j.
M. F. pulv. S. Magen-Pulver.

Rx. ℞ij vit. corr. gr. ij. sirup. artemis. ℞ij. M. S. Brech-Cafft.

In puellis pituitosis, & ex cruditatibus iisdem laborantibus, multum hæc dicta adferre auxilii certum est.

DIAPHORETICA, post sensibiliter evacuantia, ad discutiendas humoris serosi reliquias, & divertendum ad ambitum corporis, revellendumque ab utero, locum quoque & usum jure merito tuentur suum; sive excitato ab illis sudore, sive minus, poros tantummodo apertos servando, quæ ipsa cum catarrhorum omnium & serivitorum sint certissima præsidia, ichorescentiam & decubitus seri circa uterinas glandulas felici successu tollunt, & circulationem promovendo, vappescentiam corrigunt, defacant, & in ordinem redigunt lympham, cujus motum regularem sanitatis non ultimam constituere partem in confesso est. Possunt autem volatilia fixis & mediis interpolari, ubi modo observato.

F

Rx. Ræ

- R̄. R̄a bezoard. ʒj. essent. succin. ʒB. anod. ʒʒ.
M. S. Schweiß-Tinctur.
- R̄. CC. philof. gr. xv. bez. ʒialis ʒB. 22. nativ. gr. v. ʒ. succ. vol. gr. iv.
M. F. pulv. S. Schweiß-Pulver.
- R̄. ʒus theriacal. ʒj. lign. guajac. rectif. ʒB. ʒis *ci vinos. ʒj.
M. S. Schweiß-Mixtur.

Huc pertinent ʒia volatilia, oleosa, aromatifata, Liquor CC. vel eboris succinat. ʒ vol. CC. eboris, ʒ ʒis ʒi, ʒ ʒis *ci succinat. castorin. cum oleis uterinis & cephalicis amico connubio maritatus, ʒ, ol. & ess. lign. sassifr. lign. sanct. lentij. flores, ʒ bals. ʒis accisa dosi dandi, ʒia fixa matricar. meliff. &c. bezoardica mineralia, inprimis ʒiale ʒ ʒiale, ʒ ʒiale cachect. flor. ʒis *ci cum corvallis vel hematit. ʒati, R̄a corall. c. ʒu lign. CC. ʒc. parata. Et ne anticipemus specifica alterantia, cum his ferè convenientia, alcalina plurima huc spectant post dicenda. Sic decocta lignorum quoque commendantur, sancti, sassifr. cum radicibus appropriatis, china, sarsaparill. & herbis abstergentibus, saponaria & cymbalaria, vid. Septal. animadvers. libr. VII. ʒ. 215. nec non eum anticatarrhalibus parata, elicientia sudorem caloris ambientis beneficio; siquidem inveteratum malum fortiora hæc remedia exsiccantia postulaverit, singula cum regimine administranda, de quibus *Horsius* cit. l.

Pari modo inter Sudorifera censeferi merentur BALNEA SICCA seu Laconica, stuphæ dictæ, quas *Riverius* & alii commendant, provocatis, in domunculis ejusmodi seu carceribus, sudoribus, per vapores ex herbarum abstergentium, & uterinarum, ut nepeta, valerian. calaminth. byssop. belen. chamom. aneth. serpill. artemis. rosmarin. meliff. ʒial. abrotan. rubia tinct. aristol. rot. vel exsiccantium, ut sarsaparill. lignorum, & similibus, cum aquâ & vino parato decocto, & ferri scoriis five frustis vel silicibus & lateribus candentibus affuso, elevatos, unde propinatis prius medicamentis debitis serum fundentibus & spiritus ad id disponentibus, externo calore accedente, à superfluo & excrementitio humido liberabitur corpus, & glandulæ uterinæ abstergentur. Hunc in finem præter dicta prodest etiam in vulgus notissima medicina rob. etuli vel sambuci juniperi, diascord. *Fracastr.*

Fracast. essent. lign. cum essent. succini, essent. lign. sassaf. cum ∇ *serpilli spiri-
tuosa parata, essent. theriacalis, myrrhata, Ra bez. Mich. Rolf. Wed.
M. S. CC. usq. & diaphor. & alia pro intentione medici ordinanda.*

Succenturiari his commodè possunt **DIURETICA** remedia lau-
datissima, aperientia, serum ad renum tubulos per vasa emulgen-
tia promotum per urinarias vias ducentia, & archeum officii sui
admonentia, serum item balsamico caractere imbuentia, & ichore-
scentiam ejusdem, si quæ alia, corrigentia. His adhibitis *Galenus* l. c.
uxorem *Boethi* sanitati feliciter restituit, ad cujus imitationem &
præceptum nobis quoque svadere eadem consultum est, præsertim
verò, quod ratio experientia huic optimè respondeat, glandulis &
vasis renalibus cum uterinis haud parum consentientibus. Quæ
ratio est, quod *Swalbius* quoque in *disquisit. Therapeut. s. 5. p. m. 94.*
uterum albo foetentem fluore mirificè mundificari his asserit, id
quod ipse *Exc. D. Pras.* ulterius confirmat in *Diatrib. de diureti-
cis* c. 7. quippe cum tenuium sint partium, aperiendi generali vir-
tute prædita, poros expedire glandularum idonea, & fundere se-
rum ac liquare possint, vi Sinâ potissimum mediante, & vel aquo-
so vel oleoso caractere saponariam hinc induentia naturam, un-
de renum & uteri viciniam extergere, & vasorum amurcam ab-
stergere valent; atque in his commendandis, velut in aliis feri sta-
gnantis, vel exorbitantis vitiiis, plurimum solliciti sunt autores.

Sunt quidem nonnulli, quibus diuretica ob eam causam malè hîc
audiunt, quòd menses simul moveant; verùm, si minus calida & vo-
latilia, metus omnis abesse potest; solverunt hoc dubium jam du-
dum *Rod. à Castro* c. l. & *Exc. D. Pras. in diatrib. de Diureticis.*
Ex quorum latifundiis ea solummodo huc arcessere libet, quæ se-
ri tonum sartum teatium custodiunt, & utero quoque non infesta
sunt; uti sunt infusa & decocta ex *rad. s. aperientib. asari, fœnicul.
rub. tint. aristoloch. Sc.* qualia passim occurrunt, & apud *Riverium*
c. l. *Rolfinc. O. & Meth.* aliosque Practicos invenire licet. *Galenus*
quoque simplex paravit decoctum ex *rad. asari & apii* in aquâ co-
ctis. *Simon Pauli* commendat hunc in finem decoctum dauci cum
radice slipendulae, in *Quadrip. Botan.* quæ ipsa decocta & infusa cum
aquosis parata menstruis, aromaticis & stomachicis intermi-
scendis

scendis ita corrigenda, ne laxiorem reddant ventriculum, & tono
ejusdem adversa sint, quod etiam valet de jusculis diureticis.

Palnam sibi vendicant terebinthinata, succinata, & juniperina,
Æ & Æ suo balsamico celebranda maximè diuretica, quæ mo-
tum feri vitiosum & peregrinas ejus qualitates insigniter emen-
dant, inprimis in partibus genitalibus sese exercentes, cavendo ta-
men utrorumque excessum, ne fluxum augeamus.

℞. *MP.* de terebinth. cum rhab. ʒj. trochisc. alkekeng. ʒ℞.
ol. succin. gutt. ij. cum Rā ℞i F. l. a. Pil. pro v. dof.

℞. terebinth. ad spissitud. coct. in ∇ gramin. & pulverisat. ʒj.
⊖ juniper. gr. vj. vol. succin. flor. ❄ci corall. ā. gr. iij.
sacch. perlat. ad p. o. M. F. pulvis.

℞. mist. simpl. ℞is ʒ℞. — succin. ʒj. extract. agrimon. ℞℞.
M. S. Harnntreibende Mistur.

℞. rad. ʒ. aperient. ā ʒij. sarsaparill. ʒ℞. bryon. ʒj.
fol. meliss. rosmarin. puleg. artemis. ā m℞.
flor. cheiri, ros. rubr. calend. galeopsid. acac. ā p. ij.
lign. sassafr. sandali citrin. ā ʒ℞.

cortic. tamarisc. lign. sanct. ā ʒiij. bacc. laur. juniper. ā ℞ij.
costi veri, cass. lign. macis anthophyll. ā ʒ℞. croci ℞℞.
Concis. contus. infunde in vini mensur ij. stet per ℞.
Colaturæ Dentur ʒij. vel iij. pro quotidiano usu.

Vel insuantur species serico, cum interpassatione pro nodulo. Tali
vino medicato ex aperientibus & uterinis non unam fluore albo
afflictam restituit Bartholinus in *Act. Hassniens. Volum. V. p. 123.*

De Stialibus supra laudatis ut nihil amplius dicamus, spectat
huc — ℞li ♂ & ♀, — aperitivus Penoti, Rā aperit. Mœbii, clyss. ʒij
Æus, Rā ℞ri, — us terebinth. in quo solutum sacch. Oni & camphora,
℞us Stialis Zobelii, — us lap. Ⓞ. malvaticum juniperinum, Rā Stis varia,
cum arcan. ℞i, Stis Ⓞavis, aperiens Zwölfferi, &c. Magisterium lap.
Ⓞ cum ol. anisi, quò ipso unā c. Elixir. uterino curatam fœminam
hujus loci *Exc. D. Pres. in not. ad Casus Timai* refert, item antihy-
pochondriaca quoque huc trahenda.

ACIDULAS suos commendat usus, præservandi sine, tum na-
turales, Egranas, Syvalbacenses, &c. tum artificiales ex Ste, Æe,
Olo & O paratas, quale est vinum Stiale *Myns.* acidulas potestate
æquan

æquans, nisi ventriculus contraindicet, & si reliqua consenserint. Præsertim verò ubi ab hypochondriacâ obstructione & glandulis pancreaticis oppilatis malum ortum habeat, vel sustentatus hic fluxus fuerit, adeoque in chronicum evasurus malum sit, hæc optime præstant diuresin ob \ominus \oplus licum in phlegmate liquatum, cum regimine adhibendæ, & cum euphorîâ continuandæ. Atque in hisce dictis, seu universalibus evacuantibus, causarum morbificarum remotio consistit, quod his ablatis tanquam materiam suggerentibus, fluxus omnino sistatur. Verùm enim verò specialem quoque sibi deposcit malum hoc curandi methodum, quâ indicationibus reliquis succurritur, præcavendo, ne materia vitiosa seu lymphæ vappescens ad uteri cavernulas colligi & ibi molesta esse possit, id quod fit, partes læviores roborando, & villos fibrasque à fluore læsas adstringendo, glandularum tonum & ferisystasin custodiendo, imò partes fluidas uteri concentrando, & roborando, sique viscera primæ aut secundæ culinæ culpam mereantur, vel causæ vicem tueantur, si alia symptomata sociata, vel aliæ partes coaffectedæ, ut caput, ventriculus &c. particularia evacuantia & alterantia, præter dicta universalia, indicaverint, hisce quoque suis ex pharmacie loculis, debitis medelis succurrendum, cephalicorum, stomachicorum & uterinorum grato contubernio, quorum omnium recensionem hæc vice de industriâ mittimus, ne actum agamus, uti quæ unicuique seorsim convenient visceri, materie medicæ promptuaria abunde edocent, cujus selectum præ cæteris evolvere *B. Ludovici in Pharmac. med. sec. applic. & Exc. D. Præs. in Tract. de Med. facult.*

Ut autem ad SPECIFICA transgrediamur, fluori albo assignata, & à Prædicis comprobata remedia, quorum jam jam quædam sub universalibus patuere, sunt ea in genere modicè & blandè adstringentia, vis & poris glandularum debita, ne excidat sereum humidum, magis tamen calida quam frigida, primariò abstergentia, alcalina, terrea, ~~trans~~stantia & absorbentia, cum oleosis aromaticis volatilibus & fixis maritata; in specie verò balsamica, uterina roborantia, glandosas uteri partes cum lymphæ & vasis munitentia, & à peregrino influxu vindicantia, verbo tonica, in omnibus ob-

servatâ cautelâ, ut ventriculicalidum vitale conservetur, nec, continuo medicamentorum potissimum alcalinorum usu, fermento ejusque activitati noxa inferatur; intento quoque oculo ad mensium fluxum, ne illum turbemus, aut impediamus.

Si ductum Methodicorum & axioma generalissimum, laxum adstringendum esse, quod vult, sequeremur, ab adstringentibus potissimum curæ exordium desumendum foret, quod tamen ne fiat, unanimes monent auctores, & alienis periculis cautos nos esse oportet, quippe materiâ antecedente in corpore coercitâ, nec evacuâtâ prius, gravium symptomatum emergentium, ulceris, imò & integræ mensium suppressionis secuturæ periculum subest, notante *Riverio c. l.* nec vitium perfectè tollitur hoc modo; sed illa quæ natura excernere satagit, retinentur, imò clauduntur sic rivuli apertò fonte, & hostis domi alitur, malumque fovetur & conservatur. Hinc scribit *Galen. de præcognit. ad Posthum. c. l.* uxori Boethi ex adstringentium usu ventrem adedè intumuisse, ut utero gerentis suspicionem subiret. Confer exempla sinistri eventûs quæ extant *Anno II. Ephemerid. Germ. obs. 26. & ann. VI. obs. 103.* Ut igitur hæc talia evitemus, nec Empiricorum more agamus, balsamicis potius & abstergentibus, cum adstringentibus sociatis, præmissis evacuantibus, feliciter curam perfici existimamus, quibus tandem exsiccantia internâ & externa, quorum ex uberrimâ farragine aliquot dabimus composita. Conveniunt autem omnia illa, quæ in aliis fluxibus, & in specie uterinis, mensibus immodicis, lochiis &c. aliisque feri & sanguinis nimis fluxibus, in Practicorum libris hinc inde commendantur, de quibus vid. *Rolfinc. O. & Method. IX. sc. VI. cap. LX. Hartmann. in Practi, River. Sennert. Horst. Platerus &c.*

℞. rad. zedoar. filipend. caryophyll. ā ʒB.

fol. rosmarin. salv. puleg. sclarea ā mj.

flor. cynosbat. cheiri, betonica ā pij.

sem. annisi ʒj. anisi ʒB. cortic. tamarisc. ʒij. lign. aloes. sandal. flav. ā ʒj.

nuc. mosch. ʒB. croci ʒj. M. Concis. & contus. grosso modo

F. l. a. Nodulus. S. Püschel in 2. Kannen Wein.

℞. rad.

℞. rad. plantag. torment. bistort. ā ʒiij.
 galang. ʒʒ. bryon. nymph. ā ʒij.
 fol. meliss. menth. rubr. agrimon. ā mʒ.
 flor. melilot. alb. galeopsid. bormin. matricar. ā p. j.
 flor. balaust. p. ij. cortic. aurant. citr. ā ʒiʒ.
 rasur. lign. lentiscin. sassifr. visci querni ā ʒiʒ.
 bacc. laur. juniperi ā ʒij. myrti ʒʒ. cass. lign. costi veri ā ʒiv.
 sem. coriandr. ʒj. M. Conc. contuf. S. Reinigende species.

Huc spectat infusum & decoctum rosmarini, (qui gratus est foemineo sexui, & arcanum adversus fluorem album mulierum,) simplex vel compositum cum veronicâ & melissâ in vino, cujus decocto solo *Lindanus* se sapius fluorem muliebrem curasse, ad tempus aliquo continuando, testatur, item *essentia* cum *u* proprio facta, *spec. dianthos*, oleum, *conserva*, *extractum*, & alia inde parata, feri fracedinem laudabiliter corrigentia, uti de ejus viribus & efficacia admirabili legi potest *Sim. Pauli in Q. B. Cl. 2. p. 132.*

Concentrationiora sunt, quæ subjungere placet, quorum imprimis basis *succinum* est, floris albi citum, tutum & jucundum remedium, cujus ope *Exc. D. Pres.* mulieres afflictas sæpissimè & felicissimè curavit, ut ne vestigium illius posthac senserint. Potest in *essentia*, pulvere vel aliis modis dispensari.

℞. R̄a bezoard. ʒiʒ. liquor. CC. succinat. ʒʒ. ess. anod. ʒʒ. M.
 ℞. elix. uterin. ʒij. essent. traumatic. ʒj. anodyn. ʒʒ. M.
 ℞. elix. propr. sine acido ʒj. — ʒʒ *ci succinat. ʒiʒ.
 ol. caryophyll. gtt. j. M.
 ℞. essent. ad flux. alb. D. Mich. ʒij. R̄a bezoard. ʒʒ. essent. succin. ʒj.
 M. S. vermischte Essentz. Dos. gtt. xxx.
 ℞. R̄a corall. cum *u* coryli ʒij. ʒʒ adstring. Zwölf. ʒj. M. D. in vitro.
 ℞. essent succin. ʒʒ catechu ā ʒiʒ.

M. S. anhaltend und stärckende Tinctur.

℞. ʒʒ vol. oleos. rosmarin. ʒij. ess. anodyn. gtt. x. M. D. in Vitro.

Sic componi possunt mixturæ variz, majoris vel minoris apparatus, ubi fortiori adstrictione opus est, uti sunt R̄a lapid. hematic. ʒʒ ʒʒ li, antiphthif. Gramanni, decoct. fol. quercus, cum coagulo leporis, extollitur à Mercuriali, decoct. & R̄a flor. balaust; ut & Ele-

Quaria

Quarta ex aperientibus & ventriculorum roborantibus, quale adhibuit Bartholinus *At. Hafniens. c. 1. & River. Prax. l. XV. c. IV.*

Ex solidorum genere, pulveres varii tum passim extant compositi, qualis est *Timæi libr. IV. Cas. med. p. m. 214. Heerii l. de acid. Spadan. p. 106.* & aliorum, qui serum acriusculum temperant, tum ex simplicibus appropriatis componi possunt; iique vel subtiliores chymici, vel grossiores Galenici. Horum exempla suppeditat *Riverius Prax. laudato loco, pro aulicis mulieribus, & Sim. Pauli Quadrip. Bot. cl. 3. p. 195. & 300. ut & Platerus l. c.*

Illorum materiam constituere possunt succin. alb. ppt. unicorn. foss. CC. ebur. ust. & phil. ppt. magister. off. sep. corall. perlar. mat. perl. ppt. bol. armen. crystall. ppt. osteocoll; &c. cum momento ol. caryophyll. succin. albi rectificat. lign. sassaf. galanga, anis &c. Commendandus etiam hic pulvis stypticus *Exc. DD. Pres. cum ol. terebinth. irroratus, crocus & adstring. lapis hamatites* experientia ejusdem, terra catechu, cujus usum probatum invenit *Hagendorn. artic. III. p. 71. Cerussa Eij, quam Digby medic. experim. p. 65. laudat, ex regulo simplici & stiali facta, magist. testar. ov. & opercul. cocbl. &c.* Ex balsamicis & nervinis, castoreum, xyloaloe, nucista, cujus singularem efficaciam in muliere biennio hoc malum patiente legere licet in *observat Reusnerianis à B. Welschio editis p. 55. Tragea hysperica Quercetani* apud *Schröderum, Horstii c. 1. &c.* quibus remiscenda alia, pro fluoris accidentibus, & intentione medici, veluti pro doloris ratione quandoque anodyna, ut *magister. anodyn. cum succino, pro absorbendi sine pulvis absorb. Exc. DD. Pres. in Opiol. p. 114. & p. 127.* Pro foetore abigendo camphora potest addi medicamentis, quam laudat *Fernelius libr. 6. Therap. c. 1. & Wecker in antidotar.* non immerito, utpote quæ egregie dissipat odores, à putredine & stœres, vel aliunde ortos, qui profluvium *δυσωδης & βρωμωδης* conciliant. Roborandi usu nervina, zzzina & alia pro variis casibus aptanda. *Crato commendat hunc in usum sequentem pulverem, ex gran. cherm. ziiij. nucis condita tost. ʒj. thuris albiss. ʒβ. item grana mastiches cum potu sumpta consil. medic. 341.*

Ex abstergentium familia huc arcessendum experimentum *Zaceti Lustani in Prax. admirand. qui Emuls. seu cremorem sem. lactuc.*

Quæ cum ∇ chalybeata extractam, addito ebore subtilissimè præparato saminis cum successu propinavit, referente *Welsch. Cent. II. obs. 95. Michomim. p. 47.* quod tamen prius ibidem nominato *Meynoldo* potius debetur. Idem inter rara experimenta, & sæpenumero feliciter probata adversus albas mulierum fluxiones accepisse se in Italiâ, asserit *Bartholinus in Act. Havn. Volum. V. p. 123.*

Domin. Panarolus obs. 48. Pentecost. 2. decoctum Nucis pineæ cum visci quercini portione in potu administratum laudat.

Helmontius uteri vitia sanasse se dicit per Ram corallii volatilem, oleum succini & \odot em chalybis, l. *Ignot. act. regimin. S. 46. p. m. 342.*

Nolo huc trahere plura specifica vegetabilia, quæ apud Botanographos in hõc vitio largâ manu exhibentur, quæ nempe partim jam tacta, partim apud eosdem evolvi possunt; veluti de anserinâ etiam in calcceis gestata *Pancov. herb. portat. p. 39.* de fideritide, alchymillâ, cymbalariâ, rad. sigill. salom. nucum castanearum interiori tunicâ rubente &c. vid. *Dodon. in pemptad. Sim. Pauli in Q. B. Hoffm. M. M. Schröderus & ejus clavis.*

Id solum addendum restat, in casu dubio, si sæmina libidiosa sit, nec ♀ e utatur, vel virgo nubilis de materiæ seminalis abundantia & appetitu ♀ eo suspicionem præbeat, præter suadendum conjugium, posse prioribus medicamentis maritari *antaphrodisiaca* dicta, seri, & ejus floris & prolis seminis, turgescentiam imminuentia, spirituumque impetum ad partes genitales factum refrenantia, qualia sunt *mentha, ruta, cannabis sem. viticis, fol. salicis, nymphææ &c.*

Ita quoque *Ἰατρομύενοις* & *ἑπομύενοις* symptomatibus occurrendum, ne in arte augustissimâ quicquam deficere videatur, unde depromenda quoque subsidia.

EXTERNA seu Topica cæteris complementum addunt, in quibus licet multum quarant autores auxilii, parùm tamen firmi inveniunt. *Therma*, tum naturales, exsiccantes, præsertim *Ææ*, aluminosæ, bituminosæ, aut ferrariæ, à *Cratone, Riverio, Platero, Sennerto* & aliis laudantur Practicis, si nempe malum oriatur ab ulcere, sterilitate, recrementis uteri, & si alia non juvent; tum artificiales, seu balnea ex dictis mineralibus, adjectis vegetabilibus nunc adstringentibus

& nervinis roborantibus, nunc abstergentibus, parata cum ∇ is ferri rariorum, & vino rubro coquendo, in quibus describendis proluxa utitur operâ suarum eorundem *Oswald. Grembs. c. 1. & alii*. Illis tamen non utendum (1.) in principio, nisi præmissis universalibus & internis, (2.) præservativè magis extrâ fluxum, pro absterfione, quàm curativè locum habent; quod balnea in his & similibus fluxibus, ut & mensibus immodicis non sint fida adstrictoria, ob elementa, ex quibus primariò constant, calidum & humidum, laxantia magis poros quàm adstringentia, nec etiam sufficienter abstergant, monente *Exc. D. Pras. libr. 1. de med. fac. sect. 2. c. 2. (3.)* magis si uterus per se laboret, quàm si à toto fluxus oriatur; (4.) usu magis interpolato & discreto, quam continuo, ne effaminetur natura; (5.) cum sacculis & fomentis roborantibus uterinis cum vino coctis, simul applicitis, quibus uteri & pubis regio foveri potest; (6.) ventriculo annuente, non renuente &c.

Injectiones & *clysteres uterini*, metrenchytæ dicti, pro absterfione parietum uterinorum, & vaforum impuritatam, ex supra dictis confieri possunt, veluti ap. *Sim. Pauli in Q. B. c. 1.* talis extat, in sterilibus ex fluore albo laudatus, & apud illos, qui de morbis mulierum commentati sunt, ubertim videri possunt, ex decoctis *vinc. pervinc. malicorii, ros. rubr. myrtill. mentha rubr. lign. sancto, cum sirup. de ros. sic. myrtino, stoechad. succ. acac. hypoc.* Talem vide etiam apud *Pareum libr. de gen. hom. c. 60.*

Pessaria & *nascalia*, si quidem ad talia depuduerint feminae, vel medicum hæc ordinare non indecens fuerit, etiam huc pertinent; qualis *encolpismus* apud *Heer. obs. libr. 1. p. 133.* legitur, ex succo Φ ialis & coagulo leporis, in sterilibus, utero humidore multam picuitam indies per pudenda excernentibus, profuisse, ut matres evaderent, vesperi in lecti ingressu usurpatus. Item ex succo *plantagin. acac. bursa pastor. &c.* cum pulveribus *rad. tormentill. plantag. bisort. croc. &* adstring. *melle rosato, antbosato,* vel *theriacâ & terebinthina,* aut ovo conquassato exceptis, cavendo nimis acria & irritantia.

Emplastra & *Cerata* roborantia uterina, pubi apposita & lumbis, etiam commendantur, v. gr. ex unguento *Comitiss. cum ol. mastichis.*

obin. cydon. & similibus, superaddito cerato Horſii libr. iv. de morb. mul. obf. xviii. Empl. de galbano, tacamahac. laudan. maſtic. Empl. Zacut. Luſtani libr. 3. prax. Hiſt. c. 11. obf. 3. diaphenic. calid. & frigid. malax. c. ol. caſtorin. myrtino, eſſ. balſ. Peruv. &c. Quò refer epithemata ex vino rubro auſtero, cum herbis uterinis decocto; Captaplaſma Simonis Pauli, ex decocto fragariæ in vino, pubi applicatum, &c.

A Balnearum & detergentium uſu, *ſufftus per infundibulum, vel ſellam perforatam vaporariam excipiendi, ex uccino g. animæ, ſandalo citrin. maſtiche, ſyrace, benzoe, caryophyll. aromat. Nuc. Moſcb. roſ. rubr. ſol. ſalv. thure, ſandaracâ, alipt. moſchat. & aliis commendatis, vel in pulvere, vel in trochiſcos cum mucilag. tragacanth. formatiſ.*

Nonnulli addunt magneticam curam, ſi linteo excepta materia camino ſuspendatur; *vid. Grüling, cent. 3. obf. 22.*

CAPUT XII.

Diætæ regimen præſcribit.

Optima eſt vivendi ratio in ſceminis, quæ non peccat in DIÆTÆ regulas, quæque habitui, ætati, temperamento conveniens, aurea mediocritate, inter exceſſum & defectum plurima incommoda & noxas triumphat, quâ ſexui imbecilliori ad hærentes aliàs calamitates ſi non declinantur, temperantur tamen & mitigantur, imò præcaventur. Quantum autem in morboſis interſit fartum tectum oeconomix corporis aptum ſervare moderamen, per rerum non naturalium legitimum uſum, dici vix poteſt, cum amica cum medicamentis concordia, hac vivendi juſtâ lege promotâ, junctis quaſi viribus & unitis, omnes malorum inſtantium corpus, diſſonantias & diſcordias edomare magis potens ſit, & ſuperare, & contra ea, neglecta rerum corpus conſervantium obſervatio imperfectæ ſanitatſ non ultima exiſtat cauſa.

Hinc cum, delibatis pharmacorum hætenus aptorum materiis, malo contraiverimus, nunc ex DIÆTA quid ſvadendum ſuperſit, brevibus notabimus. Et quoad VITALEM quidem, cujus

prima cura esse debet, AEREM, si potis est, sœmina eligat purum, temperatum, æqualem, ad calidum & siccum, vel moderatè humidum inclinantem, vel arte talem efficiat; evitet autem pluviosum, humidum nimis, udum, nocturnum, nebulosum, frigidum, austrinum. Mutationes omnes subitaneas ex frigido in calidum, & vice versâ, aeris locorumque insuetas, periculosas sibi ducat, & hinc fugiendas; quo fiet, ut calor animalis redintegratus magis vincat humidum superfluum.

IN NATURALI, VICTUM instituat naturæ convenientem, & morbo contrarium, id est; Cibis vescatur laudabilis succi, facilisque digestionis, quique parum excrementitii secum occulunt, iisque in quantitate modicâ & paucâ, in qualitate siccis magis & solidis, quàm humidioribus utatur, hinc assis potius quàm elixis, vel si his, aromatibus *cinnam. cardamom. caryophyll. nuc. mosch. mace, salv. artemis. rosmarin. majoran. thymo. pulegio,* & aliis similibus medicamentosis conditis & correctis s. q. Non admittenda frequentius juscula & liquidiora, imprimis si ventriculi *αἰμαλις* læsa. Lacticiis, farinaceis, non fermentatis, frixis, viscidis valedicat, Θ e & muriâ macerata, fumo indurata, v. gr. carnes porcinae, pisces in vis stagnantibus degentes, item acida, acetum, pinguis, oleracea, leguminosa, fructus horarii, ∇ osa, verbo, cruda omnia in esum & usum non, vel parçè veniant. Loco horum carnes substituuntur sanorum & juniorum animalium delicatioris, gallinarum, avicularum montanarum, consilio *Galenii de præcog. ad Posthum. c. 8.* perdicum, turturum, alaudarum, pisces saxatiles &c. A pastu convenit panis mellitus, aromatizatus, *coriandrum, mastiche, caro cydon. tragææ* cum pane tosto vino inebriato, & alii pulveres peptici, item castaneæ, mespila &c.

POTUS non sit nimius, cerevisia defecata, lupulata, quandoque cum herbis appropriatis medicata, potum ordinarium constituere potest. Vinum quoque annosum, rubrum, vel similiter cum uterinis alteratum & exaltatum bibisse conducit; absit secundaria cerevisia, & feculentæ potionis aliæ cruditatum fomites.

IN ANIMALI, SOMNO non dedat se nimium, nec vigiliis, utrisque vero satisfaciet modum tenendo. Decubitum supinum negligat.

gligat. ALVUS,urina, sudor bene procedentia sanum præstabunt corpus, quæ si segnius vel non succedant, natura monenda, vel sollicitanda erit, nihil tamen invitâ movendum eadem. MENSIVM quoque in consuetis ordinaria habenda cura, ut in singulis debite & ἐν Φόρῳ, pro ætatis, temperamenti & conditionis, vitæque generis ratione, naturæ fiat satis.

MOTUM blandum & lenem vitæ sedentariæ præferat, ne capiunt vitium, nisi moveantur aquæ microcosmicæ. Veneris usus parior sit in conjugatis, à quò temperare sibi aliquantum commo- do sibi ducet.

ANIMI tandem PATHEMATÀ, præsertim ad melancholiam & tristitiam vergentia, forti reprimat animo, spirituum ne turbetur ordo, motusve regularis, neve seri & sanguinis ὁσμῆς detrimentum inde incurrat. Terror, metus, sollicitudo, ne quatiant corpus omni curâ studioque cavendum, quin sereno animo & imperturbato, quoad fieri potest, cunctis occurrendum, & felicia vitæ, sanitatisque speranda tempora.

SOLI DEO GLORIA.

Xultat sequior sexus, Claris-
sime THILLI,
Dum medicum morbis Te
videt iste suis.

G 2

Inge-

Ingenii dotes claras *fior* indicat *albus*,
A quò clara Tibi Fama subindè
fluet.

Jam Nymphæ nectunt amaranthi ex
flore coronam,
Immarcescibilem, quam precor ex
animo.

Hæc fit fausta tuo capiti! Doctoris
honores
Propediem summos addet Apollo
Tibi.

*Hos felicissimos, simulque inviden-
dam praxin, solidissima tua eru-
ditioni respondentem ὀλοκαγδῖος
prec.*

Augustinus Henr. Faschius,
D. Anat. Chirurg. & Botan. Prof. Publ.
Archiater Ducal. Saxonicus, p. t. Acade-
miæ Rector.

Nunc

Nunc, ubi MARS & MORS crudelia fata
minantur
Europæ, & multi claros se reddere Marte
gaudent, pugnando pro libertate paternâ:
THILLIUS, en! noster generosè castra Minervæ
sectatur, validè & Morti se opponere gessit.
Et quia pestifero nimium Mors sæviit ense
hactenus in sexum sequiorem, Pæonis arte
imbellis sexus tentat succurrere morbis.
Laudandus vester conatus, quò superesse
Multi, queis lucis MARS & MORS invidet usum,
Hinc poterunt. Utrisque beans concede JEHOVA
Ut capiant sperata brevi condigna brabéa!

Properante calamo, sed

ἀλοκαρδίως

precatur

Rud. V Vilh. Grauß /

Phil. & Med. D. P. P.

THILLI, Pæoniæ gentis prænobile germen
Te pietas, candor, doctrina, modestia,
dudum
fignarunt doctis genuinâ laude coruscum.
Nunc verò matura seges, nunc præmia surgunt,
præmia

præmia virtuti condigna, & divite cornu
omnigenum decus atque amplam fundentia
famam.

CL. CANDIDATE,

*Hactenus nostris innutritius studiis imbuisi animum suf-
ficientissimâ artis peritiâ, comes praxeos nostra as-
siduus, auditorii prima gloria, & individuis asse-
cla docentis. I nunc, & prævio ultimo certamine
meritissimos capesse honores, fructus uberrimos, Deo
benedicente, in publicum effer, invidendis succes-
sibus opem laturus agris, id quod ex animo bene-
volo non tam verveo quàm certò promitto*

Georg. VVolffg. VVedelius.

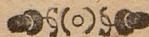
A *Stra quot in Cælo, totidem fert sidera
Tellus.
Illa micant radiis, floribus hæcce ni-
tent.*

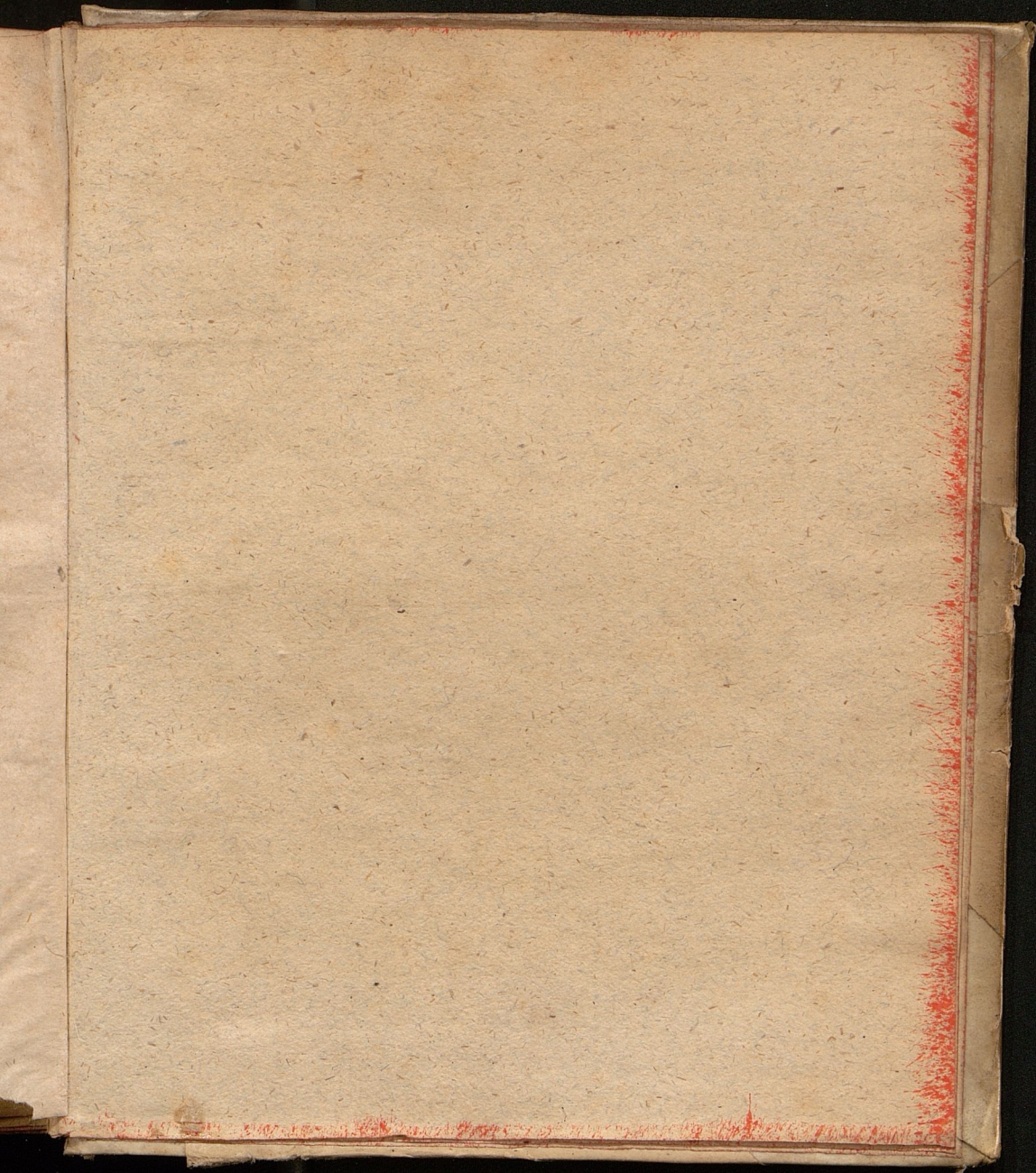
*Utraque dum spectas, spectas tamen utraque
semper,*

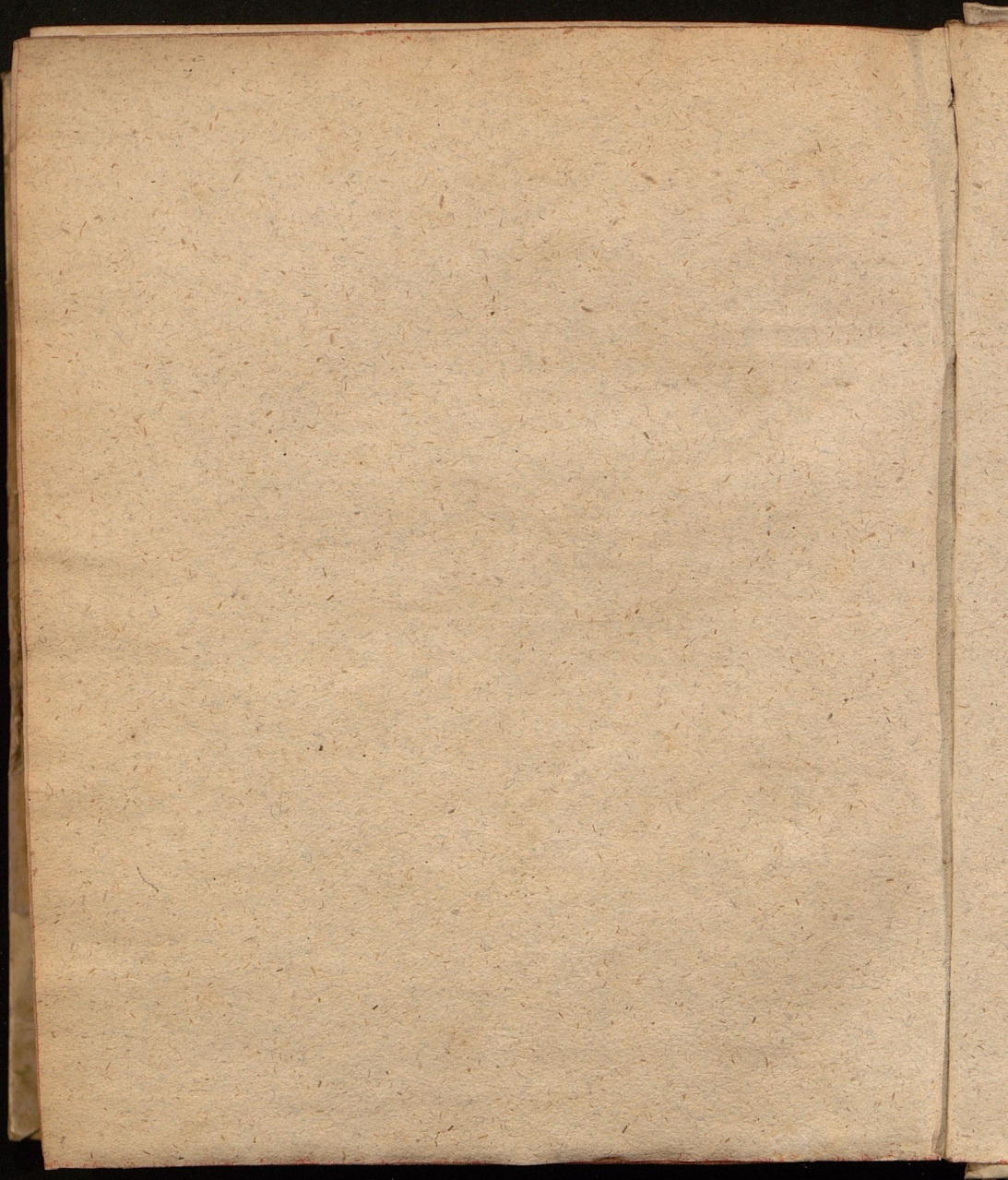
*Activum certè Numen utrinque vides.
Hoc dum spectando veneraris, præmia summa
jure Tibi tribui Mundus uterque probat.*

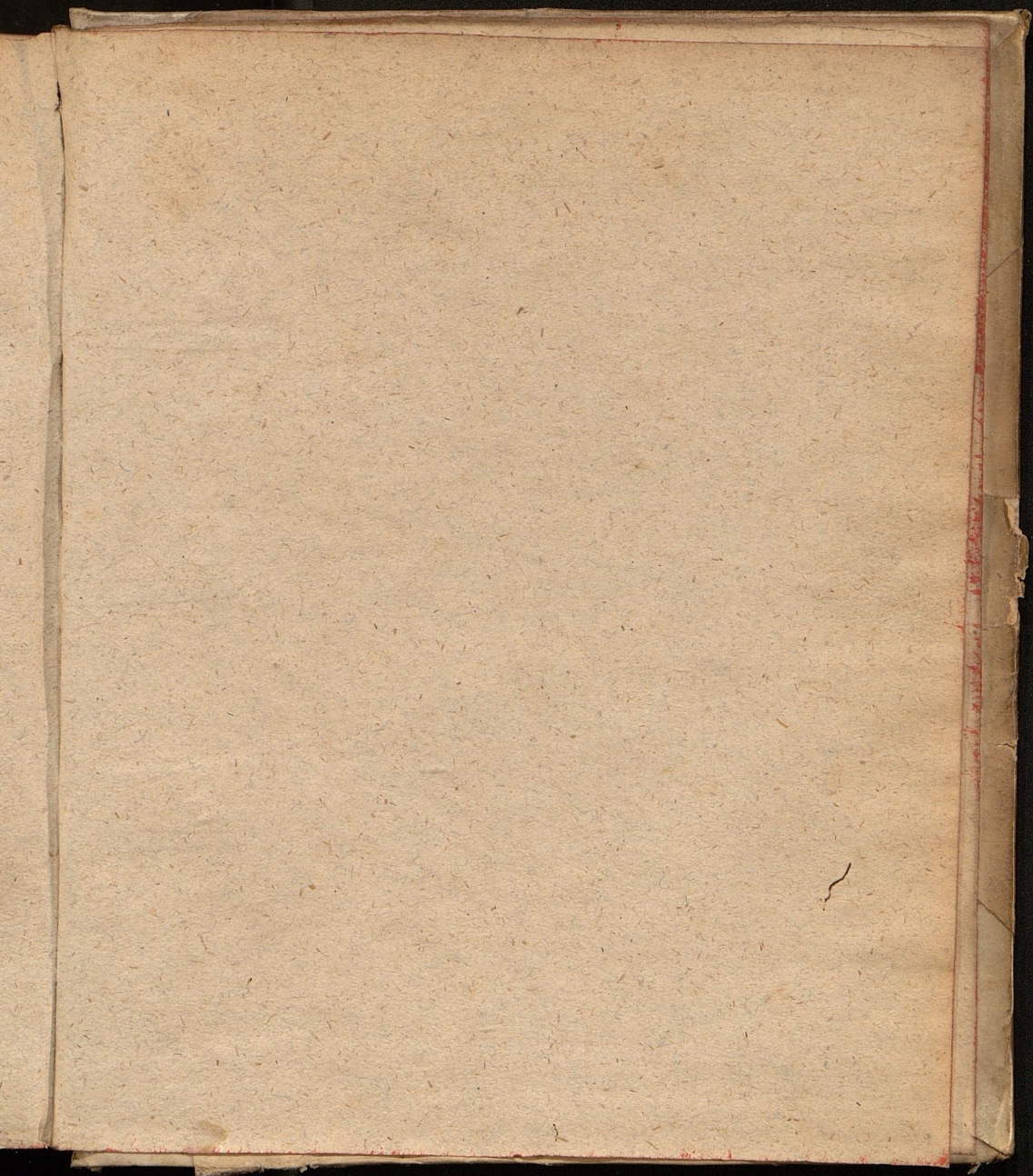
Gratulab. Amicò deproper.

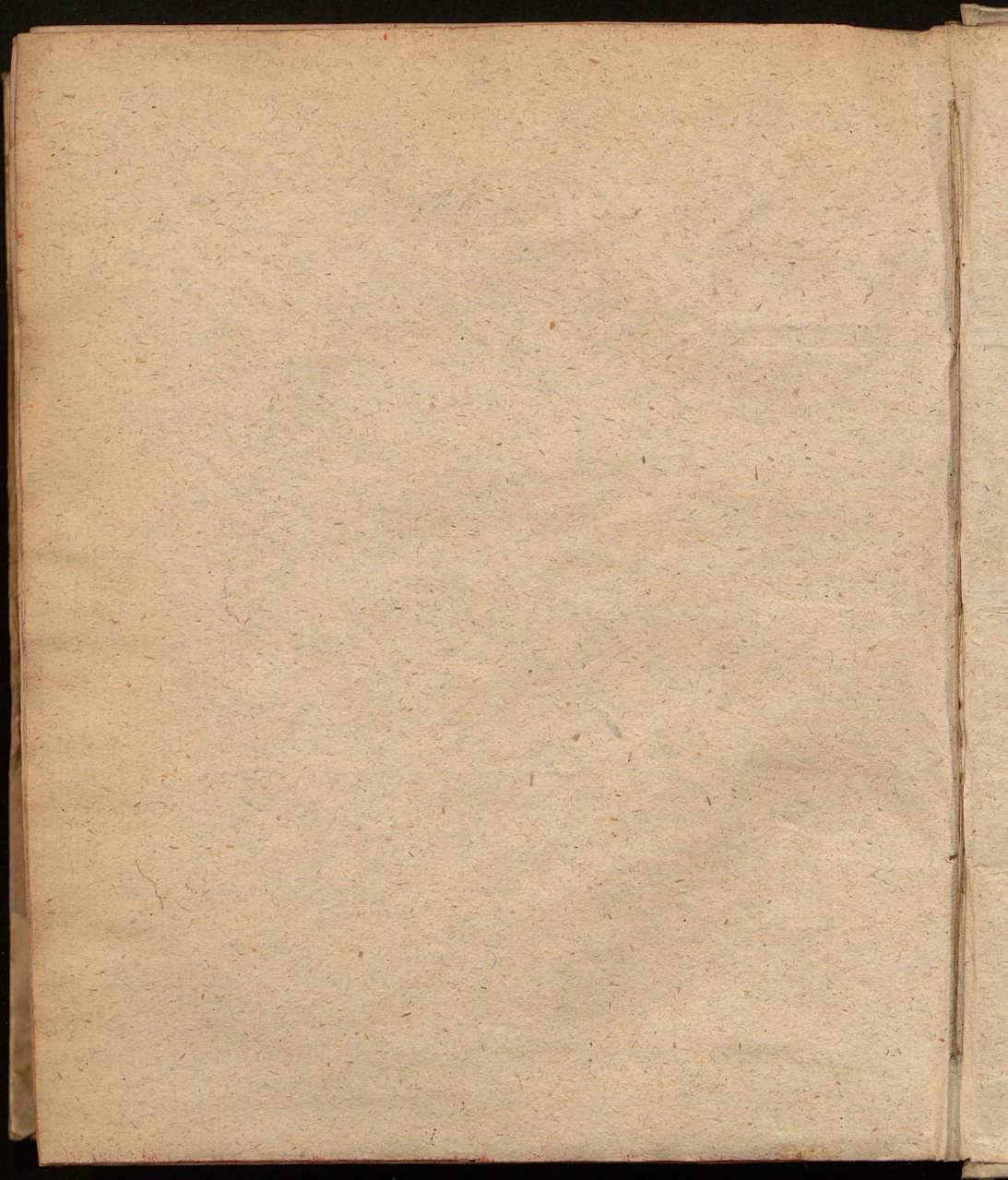
Erhard. VVeigelius, P. P.

90 A 6421

f

Nr. 11 nur

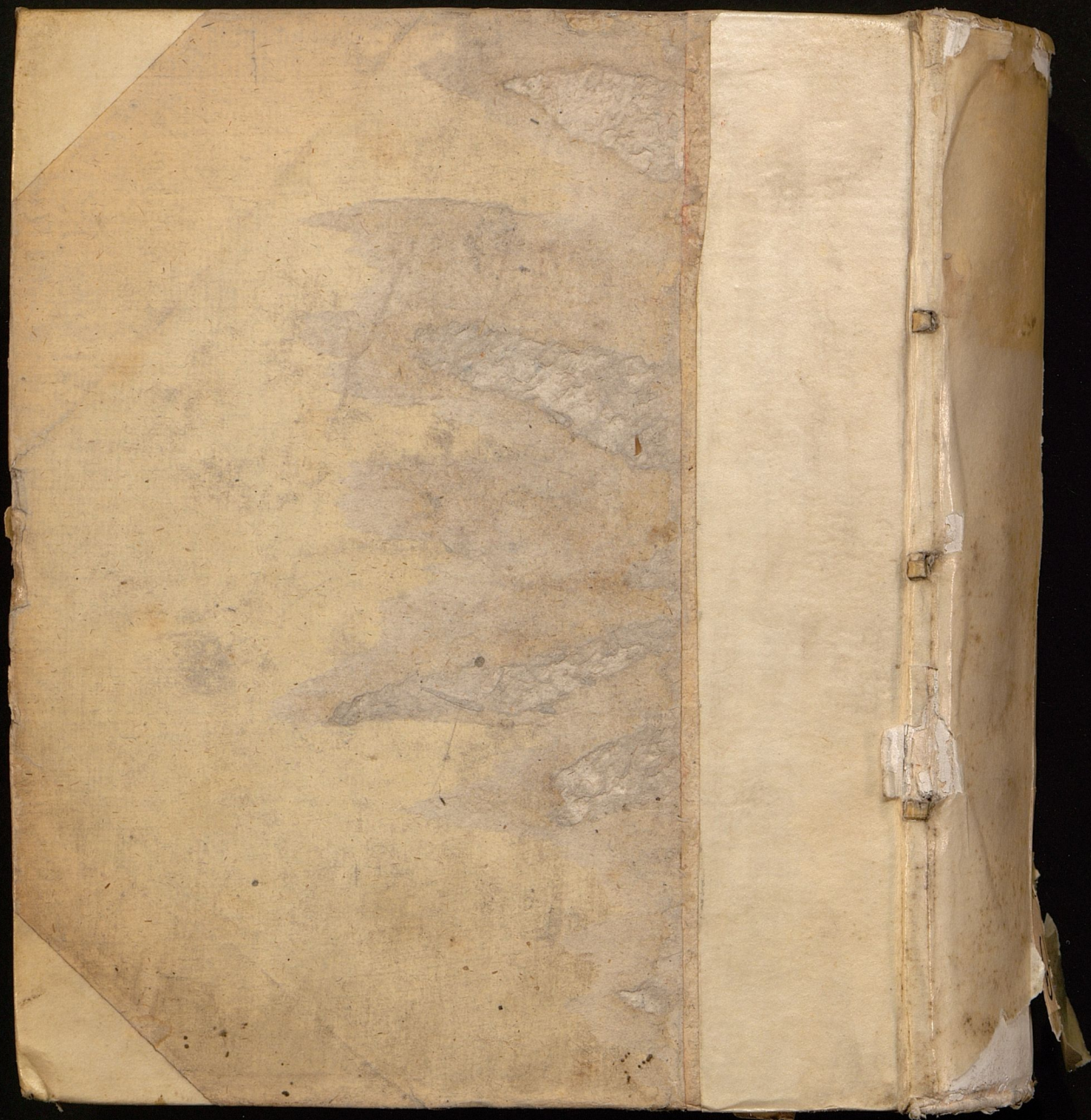
TA → OL

Verknüpfung

R

VD 17

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS
DE

FLUORE ALBO,

^{Quam}
Auspiciis Divinis,

& indultu

Gratiosissimi Medicorum Ordinis,
PRÆSIDE

Viro Nobilissimo, Excellentissimo atq; Experientissimo

DN. GEORGIO VVOLFFGANGO
VVEDELIO,

Med. D. Theoret. Prof. Publ. Archiatro Saxonico, S. R. I.
Acad. Naturæ-Curiosorum Adjuncto,

DN. Præceptore, Patrono atque Promotore
ætatem devenerando,
PRO LICENTIA

Summos in arte medica honores, insignia
ac Privilegia Doctoralia legitime capeffendi,

publicæ Philiatorum disquisitioni subijcti

GEORGIUS ERICUS THILL,
Pof. Hung.

Ad D. Decembr. A. M DC LXXXII.

In Acroaterio Majori,

Horis ante & post meridianis confectis.

JENÆ, Literis JOH. JAC. BAHHOFERI.